

**ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (Ο.Α.Δ.Α.Χ.)**

Μεταπτυχιακή Εργασία

**<<Τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων. Μελέτη περίπτωσης
Δωδεκανήσων>>**

Ευάγγελος Ι. Καλαμπαλής

Αθήνα, 2013

Επιβλέπων καθηγητής: Γεώργιος Μαλινδρέτος, Χ.Π.Α.

Τριμελής επιτροπή: Γ. Μαλινδρέτος Χ.Π.Α

Π. Λαζαρίδη Γ.Π.Α.

Ε. Κλωνάρη Γ.Π.Α

**ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (Ο.Α.Δ.Α.Χ.)**

Μεταπτυχιακή Εργασία

**<<Τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων. Μελέτη περίπτωσης
Δωδεκανήσων>>**

Ευάγγελος Ι. Καλαμπαλής
Αθήνα, 2013

Επιβλέπων καθηγητής: Γεώργιος Μαλινδρέτος, Χ.Π.Α.

Τριμελής επιτροπή: Γ. Μαλινδρέτος Χ.Π.Α

Π. Λαζαρίδη Γ.Π.Α.

Ε. Κλωνάρη Γ.Π.Α

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων. Μελέτη περίπτωσης Ν. Δωδεκανήσων»

Η εργασία αυτή εκπονήθηκε στα πλαίσια του ΠΜΣ : << Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου>> από τον κ. Ευάγγελο Ι. Καλαμπαλή. Οκτώβρης 2013.

Ο αγροτικός τομέας λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, έχει ανάγκη από ένα πρόγραμμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού, που θα εξασφαλίζει ικανοποιητικό εισόδημα στους αγρότες. Εξάλλου ο αγροτικός τομέας συνδέεται άμεσα και στηρίζει σειρά άλλων κλάδων της οικονομίας, που είτε ως πελάτες είτε ως τροφοδότες της γεωργίας, αντιπροσωπεύουν το 70% της απασχόλησης, το 73% της συνολικής προσφοράς της εθνικής οικονομίας και το 65% των αμοιβών των απασχολούμενων.

Η συμπίεση των τιμών προς ανοδική τάση στα αγροτικά προϊόντα, οδήγησε τα τελευταία χρόνια πολλούς αγροπαραγωγούς στην απευθείας διάθεση της παραγωγής τους στους καταναλωτές. Τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων δίνουν λύση σε αυτές τις κινηματικές πρωτοβουλίες.

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να μελετήσει τον τρόπο λειτουργίας των δημοπρατηρίων στο Βέλγιο και την Ολλανδία, και να προβεί σε μια μελέτη περίπτωσης στο νομό Δωδεκανήσων.

Κάποια συμπεράσματα της έρευνας κατέδειξαν πως πολύ λίγοι ερωτώμενοι γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων. Όσοι γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων θεωρούν ότι τα οφέλη ίδρυσης του, από την μείωση τιμών των αγροτικών προϊόντων και την αύξηση της διαθέσιμης ποσότητας των αγροτικών προϊόντων θα ναι θετικά. Ακόμα θετικά θα είναι τα οφέλη από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων, τις επιλογές προδιαγραφών ποιότητας, την αύξηση των εσόδων για τους αγρότες και γενικά για το ίδιο το νησί.

Λέξεις κλειδιά: Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων, οικονομική κρίση, αγροτικό εισόδημα

ABSTRACT

“Auctions of Agricultural Products. Study of the Dodecanese case”

This essay was elaborated within the framework of Msc course: “Rural Development” by Mr. Evangelos I. Kalampalis, October 2013.

Due to the financial crisis in Greece, the agricultural sector is in need of a development and modernization program which will ensure farmers a satisfying income. Besides, the agricultural sector is directly connected with and supports a series of other financial branches which, either as customers or suppliers, represent 70% of the employment, 73% of the national economy and 63% of the employees’ fees.

The upward compression of prices in rural products over the last few years led many farmers to the immediate disposal of their production to consumers. The Auctions of Agricultural Products offer a solution to all these initiatives.

The aim of this essay is to study the way auctions function in Belgium and Holland and proceed to the study of the Dodecanese county case.

Some conclusions of the research indicated that very few respondents are aware of what the Auctions of Agricultural Products are. Those who are aware of what the Auctions are, consider that the benefits, the perspectives for the Auction prices will fluctuate in considerably adequate levels thanks to the reduction of the prices of rural products in addition to the increase of their available quantity and furthermore, thanks to the bigger variety of rural products available, the choices of the quality specifications and the raise of the farmers’ and generally the whole island’s income.

Key words: Auctions of Agricultural Products, financial crisis, rural income.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΑΡΤΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	9
1.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	10
1.2 ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	14
1.3 Η ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ ΚΑΙ Ο ΠΟΕ.....	16
1.3.1.Οι επιπτώσεις του νέου ΚΑΠ.....	19
1.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	29
2.1.ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	29
2.2.ΕΠΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	31
2.2.1. Θέση και συμβολή του αγροτικού τομέα στην Ελληνική Οικονομία.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΝΝΟΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ	45
3.1 ΜΟΡΦΕΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ	47
3.2 ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ.....	48
3.3 ΟΛΛΑΝΔΙΑ	49
3.4 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ.....	55
3.5 ΒΕΛΓΙΟ.....	59
3.6 ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ.....	66
4.1 ΣΤΟΧΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	66
4.2 ΔΕΙΓΜΑ	67
4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ.....	68
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΟΣ	82
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	89
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	89

Πίνακας εικόνων

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΤΟ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟ MECHELIN. ΠΗΓΗ: LUC PEETERS, MANAGER EXTERNAL RELATIONS AND SUSTAINABILITY MECHELEN AUCTIONS.....	60
--	-----------

Πίνακας σχημάτων

ΣΧΗΜΑ 1: ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ Ε.Ε	19
ΣΧΗΜΑ 2 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	24
ΣΧΗΜΑ 3: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	33
ΣΧΗΜΑ 4: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟΝ ΑΕΠ.....	34
ΣΧΗΜΑ 5: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	42
ΣΧΗΜΑ 6: TURNOVER 2005-2011	52
ΣΧΗΜΑ 7: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 2005 ΕΩΣ 2011.....	61
ΣΧΗΜΑ 8: Ο ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ.....	62

Πίνακας πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΑΝΩΤΑΤΑ ΟΡΙΑ ΕΝΙΑΙΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΛΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ. €)	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΝΕΕΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ.....	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 5 ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ 2005-2007.....	37

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 9 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.....	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.....	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 12 ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΩΝ	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 13 ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ	50
ΠΙΝΑΚΑΣ 14 ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ FLORAHOLLAND (ΣΕ €).....	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 15 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΔΡΕΠΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΓΛΑΣΤΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ FLORAHOLLAND ΒΑΣΗ ΤΖΙΡΟΥ	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 16 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΟΠΡΑΤΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ ΒΑΣΗ ΤΖΙΡΟΥ	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 17 ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ MECHELIN (ΣΕ €)	60
ΠΙΝΑΚΑΣ 18 ΠΕΛΑΤΕΣ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ MECHELIN.	63

Πίνακας χαρτών

ΧΑΡΤΗΣ 1 ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

ΧΑΡΤΗΣ 2 ΟΡΕΙΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να μελετήσει τον τρόπο λειτουργίας των δημοπρατηρίων στο Βέλγιο και την Ολλανδία, και να προβεί σε μια μελέτη περίπτωσης στο νομό Δωδεκανήσων. Η μεθοδολογία της εργασίας στηρίχθηκε στη συλλογή πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων. Η βιβλιογραφική έρευνα που διεξήχθη συνέλλεξε πληροφορίες και στοιχεία από μελέτες, από πρωτογενείς αναφορές περιπτώσεων (case studies) , από εξειδικευμένα επιστημονικά περιοδικά και άρθρα και τέλος από ξενόγλωσσα και ελληνικά βιβλία. Η ποσοτική έρευνα στηρίχθηκε στη συμπλήρωση ερωτηματολογίων.

Η εργασία ολοκληρώνεται μέσα από τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο εισάγει τον αναγνώστη στον αγροτικό τομέα. Συγκεκριμένα παρουσιάζει τα οικονομικά και κοινωνικά στοιχεία του αγροτικού τομέα, τις ευθύνες για τις εξελίξεις στον αγροτικό τομέα, την ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΑΠ και του ΠΟΕ και τέλος επιχειρεί μια εισαγωγή στα δημοπρατήρια των αγροτικών προϊόντων.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά του αγροδιατροφικού τομέα. Συγκεκριμένα παρουσιάζει τις εξελίξεις στον αγροτικό τομέα και επιχειρεί μια επισκόπηση του αγροτικού τομέα.

Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει την έννοια του δημοπρατηρίου, εκθέτοντας τις μορφές του, τα δημοπρατήρια στο Βέλγιο και την Ολλανδία, αλλά και τον τρόπο λειτουργίας τους.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα της παρούσης έρευνας. Στο τέλος της εργασίας συνοψίζονται τα τελικά συμπεράσματα και μελλοντικές προτάσεις έρευνας.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τα μέλη που απαρτίζουν την τριμελή επιτροπή και ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου **κ. Γ. Μαλινδρέτο** για την πολύτιμη βοήθεια και στήριξη κατά την διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους οικείους μου για την υποστήριξη που παρείχαν κατά την διάρκεια παρακολούθησης του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Κεφάλαιο 1^ο Εισαγωγή στον Αγροτικό τομέα

1.1. Οικονομικά και κοινωνικά στοιχεία του αγροτικού τομέα

Ο αγροτικός τομέας λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα αλλά και ανά τον κόσμο βρίσκεται εν όψει κρίσιμων επιλογών. Οι προτάσεις της ΕΕ για την ενδιάμεση αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), καθώς και οι προτάσεις της για διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), σε συνδυασμό με το περιβαλλοντικό πρόβλημα, την κρίση της τροφικής αλυσίδας και τις ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές, φέρνουν με εκρηκτικό τρόπο στο προσκήνιο το «αγροτικό ζήτημα».

Υπάρχει η ανάγκη επεξεργασίας ενός προγράμματος ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του αγροτικού τομέα, που θα εξασφαλίζει ικανοποιητικό εισόδημα στους αγρότες, θα λαμβάνει υπ' όψη τις δυνατότητές για ανταγωνιστικές παραγωγές και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας οικονομίας. Η απουσία μακρόχρονου σχεδιασμού, τα οξυμμένα διαρθρωτικά προβλήματα, η παθητική προσαρμογή στην ΚΑΠ και η πολιτική φιλελευθεροποίησης των αγορών, έχουν φέρει τον αγροτικό κόσμο σε απόγνωση και αυξανόμενη αβεβαιότητα (Aghazadeh, 2004).

Ο αγροτικός τομέας, παρά τη μείωση που έχει υποστεί, εξακολουθεί και σήμερα να απασχολεί το 9,2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας και να συμβάλλει με ποσοστό 2, 3% στο συνολικό ΑΕΠ (EUROSTAT 2010)

Αποτελεί ταυτόχρονα και τον τομέα που συνδέεται άμεσα και στηρίζει σειρά άλλων κλάδων της οικονομίας, που είτε ως πελάτες είτε ως τροφοδότες της γεωργίας, αντιπροσωπεύουν το 70% της απασχόλησης, το 73% της συνολικής προσφοράς της εθνικής οικονομίας και το 65% των αμοιβών των απασχολούμενων (Trienekens & Beulens 2001).

Το αγροτικό εισόδημα έχει μειωθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Ο δείκτης τιμών παραγωγού βρίσκεται στο 80% των τιμών του 2009. Το καθαρό οικογενειακό εισόδημα βρίσκεται σταθερά στο 50% του μέσου όρου της Ε.Ε. ενώ το 35% των Ελλήνων αγροτών ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Η σχέση μεταξύ αξίας φυτικής και ζωικής παραγωγής, η οποία το 2000 διαμορφώθηκε σε 75% προς 25%, εξακολουθεί να παραμένει ανισομερής, ενώ και η

διάρθρωση της φυτικής παραγωγής, δεν μεταβλήθηκε σημαντικά την τελευταία δεκαετία, ώστε να επηρεάσει την σχέση αυτή.

Οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα παρουσιάζουν μια μακροχρόνια πτωτική τάση, με ετήσιο ρυθμό μείωσης -2,5-3%. Η μείωση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Την περίοδο 2004-2008 οι ιδιωτικές επενδύσεις στον αγροτικό τομέα αντιπροσωπεύουν περίπου το 4-5% του συνόλου των ιδιωτικών επενδύσεων. Τα στοιχεία για το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων δείχνουν την επιδεινούμενη εξαγωγική θέση της χώρας (Trienekens & Beulens 2001).

Το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στον πρωτογενή τομέα φθάνει το 16% του συνολικού εργατικού δυναμικού της χώρας, ποσοστό που εξακολουθεί να είναι υψηλό συγκρινόμενο με το μέσο όρο της Ε.Ε που ανέρχεται σε 4,3%.

Παρά τη συνεχή μείωση των απασχολούμενων στην γεωργία, με ρυθμό -2,8%, η μείωση συνολικά του ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο είναι αρκετά χαμηλότερη, γεγονός που σημαίνει ότι η έξοδος από το αγροτικό επάγγελμα δεν συνεπάγεται και ισόποση οριστική εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT (2010), οι αγρότες ή οι πρώην αγρότες παραμένουν στην ευρύτερη περιοχή του τόπου καταγωγής τους και προσπαθούν να συνδυάσουν διάφορες απασχολήσεις (υποαπασχόληση-πολυαπασχόληση) και πηγές εισοδημάτων προκειμένου να επιβιώσουν.

Η ηλικιακή σύνθεση των απασχολούμενων στη γεωργία, σε συνδυασμό με το μορφωτικό επίπεδο, αποτελεί κριτήριο για την δυνατότητα εισαγωγής νέων τεχνολογιών και καινοτομιών και την υιοθέτηση νέων τρόπων παραγωγής και εμπορίας .

Το μεγάλο ποσοστό, των άνω των 55 ετών γεωργών (38,4% έναντι 26,4% της Ε.Ε.) και η μείωση των νέων ηλικίας κάτω των 24 ετών (6,9% του ενεργού αγροτικού πληθυσμού), αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα. Ωστόσο το συγκεκριμένο πρόβλημα αμβλύνεται ως ένα βαθμό από την πολύ σημαντική συμβολή στον αγροτικό τομέα των οικονομικών μεταναστών (Trienekens & Beulens 2001).

Ως σημαντικό διαρθρωτικό πρόβλημα καταγράφεται επίσης και ο μικρός και πολυτεμαχισμένος κλήρος. Ειδικότερα ο πολυτεμαχισμός, παραμένει στα ίδια επίπεδα την τελευταία δεκαετία και είναι προφανές ότι οφείλεται στην έλλειψη

πολιτικής εκ μέρους των κυβερνήσεων (αναδασμός, κληρονομικό δίκαιο, κá) (Trienekens & Beulens 2001).

Όσον αφορά στο μέγεθος, η μέση έκταση της εκμετάλλευσης είναι 43 περίπου στρέμματα, έναντι 184 στρεμμάτων του κοινοτικού μέσου όρου. Από την κατανομή των εκμεταλλεύσεων, με βάση το μέγεθός τους, προκύπτουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ Ελλάδας και Ε.Ε..

Συγκεκριμένα, το 90% των εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα είχαν μέγεθος μέχρι 100 στρέμματα (76% μέχρι 50 στρ. και 14% μεταξύ 50 και 100 στρ). Το αντίστοιχο ποσοστό για την ΕΕ είναι 69 % (55% μέχρι 50 στρ και 14% από 50-100 στρ). Μέγεθος μεγαλύτερο των 500 στρ. ήταν στην Ελλάδα το 0,4% των εκμεταλλεύσεων, έναντι 8,6% της ΕΕ..

Τα οικονομικά αποτελέσματα των εκμεταλλεύσεων, αποτυπώνουν την μεγάλη απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από την Ε.Ε.: η καθαρή προστιθέμενη αξία της εκμετάλλευσης, ανά μονάδα εργασίας, βρίσκεται στην Ελλάδα στο 50% του μέσου όρου της Ε.Ε. (Eurostat, 2010). Η χρηματοδότηση της γεωργίας, χαρακτηρίζεται από υψηλά επιτόκια, έλλειψη και μη ορθολογική αξιοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων, περιορισμένο φάσμα και χαμηλή ποιότητα παρεχομένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από την ΑΤΕ και από έλλειψη προγραμματισμού και οργανικής σύνδεσης με μια πολιτική ανάπτυξης της γεωργίας και της υπαίθρου (Trienekens & Beulens 2001).

Οι ρυθμίσεις των αγροτικών χρεών, τόσο σε αγρότες όσο και σε συνεταιρισμούς, παρά το ότι επιβάρυναν τον Έλληνα φορολογούμενο, έχουν αποδειχθεί ετεροχρονισμένες και αναποτελεσματικές και το μόνο που κατάφεραν ήταν να βελτιώσουν πρόσκαιρα το χαρτοφυλάκιο της ΑΤΕ.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί βρίσκονται σε πλήρη απαξίωση, οικονομική και κοινωνική, σε μια εποχή που θα μπορούσαν να αποτελέσουν την μόνη λύση για την στήριξη των μικρών και μεσαίων αγροτών (Aghazadeh, 2004).

Η υπολειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών, προγραμματισμού και στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης, αλλά και η υποκατάστασή τους από ανέτοιμους ακόμα αυτοδιοικήτους θεσμούς και από κάθε είδους σχήματα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (ΝΠΙΔ, Ανώνυμες Εταιρείες, ενδιάμεσους φορείς, αναπτυξιακές εταιρείες, κ.ά.), έχουν κυριολεκτικά καταστήσει αδύνατη την εφαρμογή οποιουδήποτε αναπτυξιακού

σχεδιασμού. Ακόμη και η απλή παρακολούθηση των τρεχόντων ζητημάτων, που έχουν σχέση είτε με την παραγωγή των φυτικών και ζωικών προϊόντων, είτε με κοινές οργανώσεις αγοράς, είτε με προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, είναι προβληματική.

Οι βιολογικές καλλιέργειες και η βιολογική κτηνοτροφία, η οποία λόγω δομής της ελληνικής γεωργίας (μικρός κλήρος, οικογενειακές επιχειρήσεις, εντατική κτηνοτροφία) θα μπορούσε να αποτελέσει μια σημαντική εναλλακτική λύση για την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας, με υψηλή προστιθέμενη αξία, δεν προωθήθηκαν και δεν στηρίχθηκαν στο βαθμό που έπρεπε από το Υπουργείο Γεωργίας.

Οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις, όπως βιολογικός καθαρισμός, αυστηροί και σχεδόν ανεφάρμοστοι κανόνες υγιεινής για κτηνοτροφικές μονάδες, σε συνδυασμό με τα προβλήματα πιστοποίησης, κόστους, διάθεσης, κ.ά., καθιστούν έντονα προβληματική τη βιολογική παραγωγή.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, πολιτική που προωθείται και ενισχύεται από την Ε.Ε. για την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας, δεν στηρίζεται από τους αναγκαίους για την πιστοποίηση μηχανισμούς και δεν αντιμετωπίζεται ως μια δυνατότητα ανάδειξης του εθνικού σήματος και της ελληνικής ταυτότητας προϊόντων στην ελληνική και διεθνή αγορά (Wilson, 2000).

Η εξάντληση των υδάτινων πόρων και η μη εφαρμογή έστω και του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου για την διαχείριση τους, αναδεικνύεται ως ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα, που όχι μόνο επιδεινώνουν την παραγωγική δραστηριότητα και την θέση των παραγωγών, αλλά επιβαρύνουν συνεχώς και περισσότερο το περιβάλλον, δημιουργώντας σε αρκετές περιοχές συνθήκες προϊούσης ερημοποίησης.

Η πολιτική της Κυβέρνησης στο θέμα των υδάτινων πόρων, είναι κάτι παραπάνω από ανεπαρκέστατη. Πάνω από 15 χρόνια, μετά την έναρξη εφαρμογής του νόμου για την διαχείριση των υδάτινων πόρων, δεν έχει υπάρξει η πολιτική βούληση που θα συνέδεε τα έργα υδατικής ανάπτυξης με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες, ενώ ουδέποτε διατέθηκαν τα απαραίτητα κονδύλια, για την στελέχωση και την υλικοτεχνική υποδομή των προβλεπόμενων φορέων.

Τα έργα του Γ΄ ΚΠΣ και οι δράσεις για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου, πέρα από τις θριαμβολογίες της Κυβέρνησης για τα τρισεκατομμύρια που

θα κατακλύσουν την ύπαιθρο και την περιφέρεια, αντιμετωπίζουν ανεπίτρεπτα μεγάλη καθυστέρηση, ενώ και η συνολική χρηματοδότηση έχει κριθεί, τόσο από την ΟΚΕ (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή), όσο και από τους φορείς των αγροτών, ανεπαρκής για να καλύψει τις μεγάλες διαρθρωτικές ανάγκες του αγροτικού τομέα.

Η κατάσταση αποδιοργάνωσης, στην οποία βρίσκεται το Υπουργείο Γεωργίας, οι γραφειοκρατικοί, συγκεντρωτικοί και αδιαφανείς μηχανισμοί που έχουν συγκροτηθεί, η ανύπαρκτη ουσιαστικά συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των αγροτών στις επιλογές και η επικράτηση κριτηρίων "απορροφητικότητας" αντί αντιμετώπισης των διαρθρωτικών προβλημάτων της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, δικαιολογούν τις βάσιμες ανησυχίες, ότι στο τέλος του Γ ΚΠΣ, ο αγροτικός τομέας θα αντιμετωπίζει τα ίδια και μεγαλύτερης ίσως έντασης διαρθρωτικά προβλήματα (Aghazadeh, 2004).

1.2 Οι Ευθύνες για τις εξελίξεις στον αγροτικό τομέα

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε. και η εφαρμογή της ΚΑΠ στα ελληνικά προϊόντα, καθώς επίσης η γενικότερη πολιτική των κυβερνήσεων, επηρέασαν άμεσα τις εξελίξεις στον αγροτικό τομέα. Την πρώτη δεκαετία, η υψηλότερη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια στήριξη που προσφέρθηκε στην φυτική παραγωγή, είχε μεν ως αποτέλεσμα την σχετική σταθεροποίηση ή και αύξηση του εισοδήματος των αγροτών, ταυτόχρονα όμως αποτέλεσε και το κύριο κριτήριο για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.

Έτσι, οι καλλιέργειες εντάσεως εργασίας και υψηλότερης εισοδηματικής απόδοσης (βαμβάκι, καπνός, δενδρώδεις καλλιέργειες), επεκτάθηκαν σε βάρος άλλων λιγότερο αποδοτικών. Όσον αφορά στη ζωική παραγωγή, η υψηλή στήριξη στα κτηνοτροφικά προϊόντα των βόρειων χωρών και η επιβολή των Νομισματικών Εξισωτικών Ποσών (ΝΕΠ), οδήγησαν σε ακόμη μεγαλύτερη μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών κτηνοτροφικών προϊόντων (Brunori, 2000).

Την ίδια περίοδο, υπήρξε σημαντική βελτίωση και εκσυγχρονισμός στον τρόπο και μέσα καλλιέργειας. Ολοκληρώθηκε η εκμηχάνιση των καλλιεργειών, βελτιώθηκαν οι αποδόσεις με χρήση νέων τεχνικών και νέων ποικιλιών και φυλών ζώων, εκσυγχρονίστηκαν οι μεταποιητικές αγροτικές βιομηχανίες.

Μόνο που όλες αυτές οι αλλαγές και βελτιώσεις, έγιναν χωρίς μελέτη, απρογραμμάτιστα και ανεξέλεγκτα. Έγιναν χωρίς στόχους, σχεδιασμό και προγραμματισμό, χωρίς συγκεκριμένα μέτρα και αξιολόγηση, χωρίς την απαιτούμενη χρηματοδότηση και αυξημένη επιστημονική και τεχνική κάλυψη.

Οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεν προώθησαν τις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές και τις αντίστοιχες επενδύσεις, που θα εξασφάλιζαν υποδομές στην γεωργία. Οι χρηματοδοτήσεις δίνονταν με υψηλό κόστος και συχνά με αντιοικονομικά κριτήρια, ως προς την αποδοτικότητα της επένδυσης (μεγάλης υποδύναμης και κόστους ελκυστήρες, ακατάλληλα συστήματα άρδευσης κ.α).

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν στην κατεύθυνση εξασφάλισης οικονομικότερων όρων παραγωγής και κυρίως εμπορίας αγροτικών προϊόντων, χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση κυβερνητικής πολιτικής και εξυπηρέτησης κομματικών σκοπιμοτήτων.

Οι δημόσιες, υποστηρικτικές του αγροτικού τομέα υπηρεσίες, χρησιμοποιήθηκαν στην διαχείριση με επιδοματική λογική κοινοτικών πόρων, με σημαντικά προβλήματα διαφάνειας και αποτελεσματικότητας.

Η αλλαγή στην πολιτική της ΕΕ, από την στήριξη των τιμών, στην στήριξη της παραγωγής διαφοροποιημένων προϊόντων ποιότητας, οικολογικών προϊόντων και πολιτικών ανάπτυξης της υπαίθρου, παρότι έγινε κυρίως για λόγους δημοσιονομικούς και για την εξυπηρέτηση της απελευθέρωσης των αγορών, στα πλαίσια της συμφωνίας της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade-Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) το 1998, θα μπορούσε να αποδειχθεί συμφέρουσα για την αγροτική οικονομία, αν οι κυβερνήσεις είχαν (Brunori, 2009):

1. Χαράζει μια αγροτική πολιτική, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και το επιστημονικό δυναμικό της χώρας,
2. Διεκδικήσει αποφασιστικά, με βάση τις διαρθρωτικές δομές της χώρας (μικρές, μη εξειδικευμένες εκμεταλλεύσεις, μεγάλος αγροτικός πληθυσμός, χαμηλά αγροτικά εισοδήματα και βιοτικό επίπεδο, περιοχές ορεινές και μειονεκτικές από τις φτωχότερες στην Ε.Ε.), μεγαλύτερη στήριξη μέσω ειδικών προγραμμάτων, σε αντιστάθμιση για τις περικοπές των τιμών και τους ποσοτικούς περιορισμούς,
3. Καταφέρει να περιορίσουν τις απώλειες, κατά τις αναθεωρήσεις των κανονισμών για βασικά μας προϊόντα, ώστε η μετάβαση από την αρκούντως υποστηριζόμενη

γεωργία σε γεωργία πολυλειτουργική, με εναλλακτικές δυνατότητες απασχόλησης και εισοδήματος, να γίνει ομαλά και όχι βίαια.

4. Υποστηρίξει, από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους (ΚΠΣ), υπηρεσίες χρηματοδότησης, επενδύσεις σε έργα υποδομής και γεωργικές βιομηχανίες, παραγωγή και εμπορία ποιοτικών, επώνυμων και πιστοποιημένων προϊόντων, της συμβατικής και βιολογικής γεωργίας, που ενσωματώνουν σημαντική προστιθέμενη αξία.

5. Έγκαιρα και οργανωμένα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της ηλικιακής σύνθεσης και του μορφωτικού επιπέδου του αγροτικού δυναμικού και πληθυσμού,

6. Δημιουργήσει συνθήκες ανάπτυξης των αγροτικών συνεταιρισμών και των άλλων οργανώσεων των παραγωγών και είχαν εξυγιάνει τα εμπορικά κυκλώματα.

Οι αλλαγές διευκολύνθηκαν από τα διατροφικά σκάνδαλα και τις διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών, για υγιεινά και ασφαλή τρόφιμα, καθώς και των απαιτήσεων των κοινωνιών, για την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

1.3 Η Ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΑΠ ΚΑΙ Ο ΠΟΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την τελευταία απόφαση της στις 22.1.2003, προχώρησε σε ριζική αλλαγή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Αντί για την εξασφάλιση ενός δίκαιου εισοδήματος στον αγρότη, προωθεί την περικοπή των γεωργικών δαπανών, με απώτερο στόχο μια "ανταγωνιστική" γεωργία, με βάση τους νόμους της αγοράς και σε βάρος της μεγάλης πλειοψηφίας των αγροτών. Η βασική φιλοσοφία των προτάσεων της Επιτροπής, είναι η μείωση των δαπανών της ΚΑΠ, στο όνομα της "δημοσιονομικής πειθαρχίας" και η εξυπηρέτηση δεσμεύσεων της Ε.Ε. στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ).

Η αποσύνδεση των ενισχύσεων από την παραγωγή και η αντικατάστασή τους με μια ετήσια κατ' αποκοπή ενίσχυση, τύπου κοινωνικού βοηθήματος, θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα επιβίωσης σε χιλιάδες μικρά αγροτικά νοικοκυριά και σε παραπέρα συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, με αρνητικές οικονομικές, κοινωνικές και εθνικές συνέπειες. Η ένταξη βασικών μας προϊόντων (λάδι, βαμβάκι, ζάχαρη, ρύζι, σιτάρι, οπωροκηπευτικά, κρασί, καπνός, κ.ά.) στις νέες ρυθμίσεις, θα

συρρικνώνει την αγροτική παραγωγή και θα επιταχύνει τις διαδικασίες ερήμωσης της υπαίθρου (Brunori, 2009).

Οι απολύτως σωστοί και αναγκαίοι στόχοι της προστασίας του περιβάλλοντος, της υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων, της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, κ.ά., δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν από περικοπές του εισοδήματος των μικρομεσαίων αγροτών, αλλά με επιπλέον χρηματοδοτήσεις από τον Κοινοτικό προϋπολογισμό, μέσω αύξησης των πόρων, στο 5% του ΑΕΠ της Ε.Ε. Οι προτάσεις για την "ενδιάμεση αναθεώρηση", έφεραν και πάλι στο κέντρο της συζήτησης το θέμα των επιδοτήσεων και τον ισχυρισμό ότι η συνέχισή τους δεν μπορεί να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα της γεωργίας.

Παρότι ο ισχυρισμός έχει βάση αλήθειας, κρύβει ωστόσο μια μεγαλύτερη αλήθεια. Ότι χωρίς στήριξη της αγροτικής παραγωγής, δεν μπορεί να υπάρξει αγροτικός τομέας σε καμιά χώρα του κόσμου. Ακόμα και οι ΗΠΑ, με αναπτυγμένη γεωργία, ακολουθούν ισχυρή πολιτική στήριξης των αγροτικών προϊόντων.

Επίσης η ιδέα της κατάργησης των επιδοτήσεων αν προεκταθεί, αβίαστα μπορεί να οδηγήσει στην ιδέα κατάργησης όλων γενικά των επιδοτήσεων, σε κάθε τομέα της οικονομίας (είτε με τη μορφή "κινήτρων" σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, είτε με άλλες ευνοϊκές ρυθμίσεις) και όχι μόνο στους αγρότες.

Επίσης ανεδαφικός είναι και ο ισχυρισμός, ότι η στήριξη των αγροτών δεν καταργείται αλλά αλλάζει μορφή (από ενίσχυση κατά προϊόν έχουμε ενίσχυση ανά αγροτική εκμετάλλευση). Με βάση τις προτάσεις της Επιτροπής, είναι σαφές ότι έχουμε συνολικά μείωση των αγροτικών δαπανών και άμεση αρνητική επίδραση στο αγροτικό εισόδημα, ενώ οι εισοδηματικές ενισχύσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, εκτός από περιορισμένες, θα χορηγούνται με αυστηρές προϋποθέσεις, που τελικά μόνο ένας μικρός αριθμός αγροτών θα μπορεί να επωφεληθεί. Άρα η βασική αρχή της ΚΑΠ, για "εξασφάλιση ενός δίκαιου εισοδήματος των αγροτών" στην ουσία ανατρέπεται.

Είναι φανερό, ότι η επιλογή "παγώματος" των αγροτικών δαπανών και συρρίκνωσης τους μακροχρόνια, έχει βαθύτερες πολιτικές αφετηρίες. Επιδίωξη των ισχυρών κύκλων της Ε.Ε. είναι η δημιουργία μιας μικρής αλλά ανταγωνιστικής γεωργίας (κυρίως των οικονομιών του βορρά με την αναπτυγμένη κτηνοτροφία), η οποία θα λειτουργεί χωρίς ιδιαίτερη στήριξη σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και στα

πλαίσια των ρυθμίσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Στόχος επίσης των περικοπών, είναι η εξασφάλιση κονδυλίων χρηματοδότησης της διεύρυνσης (αυτό δεν σημαίνει ότι για τους μικρο-μεσαίους αγρότες των 10 νέων χωρών έρχονται καλύτερες μέρες), καθώς και η ικανοποίηση των απαιτήσεων της Αγγλίας, Γερμανίας, Ολλανδίας, για μείωση της συμμετοχής τους στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Τέλος στα πλαίσια της γενικότερης "δημοσιονομικής πειθαρχίας", επιδιώκεται η συγκέντρωση κονδυλίων για τη χρηματοδότηση (χωρίς αύξηση πόρων κοινοτικού προϋπολογισμού) νέων κοινών πολιτικών που έρχονται στο προσκήνιο (ευρωστρατός ευρωαστυνομία, κ.ά).

Στην ουσία οι παραπάνω επιλογές σηματοδοτούν τη νεοφιλελεύθερη εκδοχή της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία κινείται στη λογική της «νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης». Η προώθηση της συγκεκριμένης πολιτικής, θα εντείνει αναπόφευκτα τις οικονομικές, περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες στην ΕΕ, καθώς επίσης τις κοινωνικές συγκρούσεις, εντάσεις και αντιθέσεις σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο (Brunori, 2009).

Όσον αφορά τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τις διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του ΠΟΕ, κινούνται στην ίδια και χειρότερη κατεύθυνση, σε σχέση με αυτές της ενδιάμεσης αναθεώρησης. Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η μείωση κατά 55% των επιδοτήσεων στήριξης των τιμών των αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και μείωση κατά 45% πάντως είδους εξαγωγικών επιδοτήσεων στα αγροτικά προϊόντα. Ειδικότερα για τα σιτηρά, τους ελαιούχους σπόρους, το ελαιόλαδο και καπνό, προτείνεται η πλήρης κατάργηση τους.

Επίσης προτείνεται η παραπέρα απελευθέρωση της αγοράς αγροτικών προϊόντων, με μείωση κατά 36% των δασμών, καθώς και πλήρης κατάργηση τους όπως των ποσοτικών περιορισμών από τις φτωχές χώρες, και καθιέρωση μηδενικών δασμών, τουλάχιστον στο 50% των εισαγωγών από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο χρονικός ορίζοντας εφαρμογής των παραπάνω μέτρων προτείνονται τα 6 χρόνια στις αναπτυγμένες και τα 10 χρόνια στις αναπτυσσόμενες χώρες, με έτος έναρξης το 2006.

Τέλος προτείνεται η κατάργηση του κανόνα de minimis στη στήριξη των αγροτικών προϊόντων, έλεγχος των «μη δίκαιων πρακτικών εμπορίου» κυρίως από τις αναπτυγμένες χώρες και ιδιαίτερα τις ΗΠΑ (εξαγωγικές πιστώσεις, διατροφική

βοήθεια, κρατικές εταιρίες εξαγωγής αγροτικών προϊόντων) κ.ά. Ταυτόχρονα προτείνεται η εξαίρεση από τις περικοπές ορισμένων επιδοτήσεων σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων, προστασία του περιβάλλοντος, υγιεινής διαβίωσης ζώων, πληροφόρησης καταναλωτών, κ.ά., διατηρώντας (ως ένα βαθμό) τη δυνατότητα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης με νέες μορφές. Η «ενδιάμεση αναθεώρηση» της ΚΑΠ αλλά και οι προτάσεις της Επιτροπής με τον ΠΟΕ, αναδεικνύουν με έντονο τρόπο το κρίσιμο ζήτημα της αγροτικής πολιτικής, τόσο σε υπερεθνικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

1.3.1.Οι επιπτώσεις της νέας ΚΑΠ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι στις μέρες μας από τις κυριότερες κοινοτικές πολιτικές που παλιότερα κάλυπτε πάνω από 2/3 από το σύνολο του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Τα τελευταία χρόνια όμως μειώθηκε σημαντικά η ενίσχυση των αγορών και των εξαγωγικών πιστώσεων, οπότε η συμμετοχή της ΚΑΠ μειώθηκε στο 50%.

Με τη νέα ΚΑΠ που ξεκίνησε από το 2006, τα όρια για τα μέτρα στήριξης μεταξύ 2007-2013 μειώθηκαν σταδιακά ενώ οι άμεσες ενισχύσεις στα 12 νέα κράτη μέλη αυξήθηκαν σταδιακά προκειμένου να φθάσουν σε υψηλότερα επίπεδα

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σχήμα 1: Ποσοστό της γεωργίας στον συνολικό προϋπολογισμό της Ε.Ε.

Η ριζική αναθεώρηση της ΚΑΠ επιβαλλόταν από την ανάγκη υπέρβασης των προβλημάτων και των στρεβλώσεων που δημιουργούσαν οι επιδοτήσεις παραγωγής, τη διεύρυνση της Ε.Ε., τις πιέσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για μείωση των ενισχύσεων, Οι βασικοί στόχοι ήταν η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας.

Οι βασικοί μηχανισμοί της νέας ΚΑΠ είναι οι ακόλουθοι:

- Ενιαία Αποδεσμευμένη Ενίσχυση
- Δυνατότητα μεταβίβασης(πώλησης) και ενοικίασης του Τίτλου
- Πολλαπλή Συμμόρφωση
- Διαφοροποίηση
- Πλήρης αποσύνδεση των ενισχύσεων

Με τη νέα ΚΑΠ οι εισαγωγές πόρων από την Ε.Ε. θα συνεχιστούν στα ίδια περίπου επίπεδα αλλά από το 2010 αναμένεται σταδιακή μείωση τους λόγω και της συμμετοχής των νέων χωρών μελών.

Είναι πιθανό να μειωθούν τα αγροτικά κονδύλια του κοινοτικού προϋπολογισμού. Μέχρι το 2013 προβλέπεται ότι οι συνολικές πιστώσεις υπέρ της χώρας μας θα μειωθούν κατά 24%, από 3.437 εκατ. € σε 2.616,4 εκατ. €. (Δαγκαλίδης, 2008)

Οι ενιαίες ενισχύσεις για κάθε χώρα εικάζεται σε ανώτατα όρια που καθορίζονται στους ακόλουθους πίνακες:

Πίνακας 1: Ανώτατα όρια Ενιαίων ενισχύσεων για κάθε μέλος (σε εκατ. €)

ΧΩΡΕΣ	2006	2007	2008	2009	2010
Βέλγιο	580	593	607	614	612
Δανία	1.015	1.021	1.027	1.030	1.030
Γερμανία	5.647	5.696	5.744	5.770	5.774
Ελλάδα	2.144	2.171	2.365	2.368	2.178
Ισπανία	4.635	4.650	4.031	4.839	4.840
Γαλλία	8.236	8.283	8.382	8.408	8.416
Ιρλανδία	1.335	1.337	1.340	1.342	1.341
Ιταλία	3.792	3.814	4.151	4.163	4.185
Λουξεμβούργο	37	37	37	37	37
Κάτω Χώρες	428	834	846	853	853
Αυστρία	633	737	743	746	745
Πορτογαλία	504	571	609	610	609
Φιλανδία	562	564	566	567	566
Σουηδία	671	755	760	763	763
Ην. Βασίλειο	3.945	3.961	3.977	3.986	3.976
Σύνολο	34.164	35.024	35.185	36.096	35.925

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πίνακας 2: Νέες χώρες μέλη

ΧΩΡΕΣ	2006	2007	2008	2009	2010
Βουλγαρία	-	200	247	287	328
Τσέχικη Δημ.	294	378	470	560	645
Εσθονία	27	40	51	61	71
Κύπρος	12	18	27	32	36
Λετονία	44	61	76	90	104
Λιθουανία	114	155	193	230	267
Ουγγαρία	446	540	678	807	934
Μάλτα	1	2	3	3	4
Ρουμανία	-	442	532	623	712
Πολωνία	980	1.264	1.579	1.877	2.162
Σλοβενία	44	59	74	88	102
Σλιβακία	127	161	202	240	277
Σύνολο	2.089	3.320	4.132	4.898	5.642
Γενικό	36.253	38.344	39.317	40.994	41.567

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στο Συμβούλιο υπουργών Γεωργίας το Μάιο του 2008, προτείνονται τροποποιήσεις όπως:

- Όριο 250€ ανά εκμετάλλευση ή ελάχιστη έκταση 10 στρεμμάτων ανά εκμετάλλευση.
- Πρόσθετη αύξηση κατά 2% το χρόνο, από το 2009 έως και το 2013 στο ποσοστό της υποχρεωτικής διαφοροποίησης
- Εθνικές ποσοστώσεις παραγωγής αγελαδινού γάλακτος με τέσσερις διαδοχικές αυξήσεις κατά 1% από την γαλακτοκομική περίοδο 2010/2011 μέχρι 2014.
- Κατάργηση της κοινοτικής ενίσχυσης στην ιδιωτική αποθεματοποίηση τυριών και η ενίσχυση για το βούτυρο ζαχαροπλαστικής.
- Κατάργηση της στρεμματικής ενίσχυσης στην καλλιέργεια ενεργειακών φυτών.
- Κατάργηση της κοινοτικής παρέμβασης στο σκληρό σιτάρι, στο χοιρινό κρέας και στο ρύζι, και διατήρηση της μόνο για το μαλακό σιτάρι αρτοποιίας.
- Κατάργηση όλων των συνδεδεμένων με την παραγωγή κοινοτικών ενισχύσεων(ενιαία ενίσχυση) και ενσωμάτωση τους στην αποσυνδεδεμένη ενίσχυση στα δημητριακά, ελαιόλαδο, πρωτεϊνούχα φυτά, ξηρούς καρπούς και αποξηραμένες ζωοτροφές.
- Σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών δίνεται η δυνατότητα κάλυψης μέρους των απαιτούμενων ασφαλίσεων.
- Σύσταση ενός Ασφαλιστικού Ταμείου για την αποζημίωση των κτηνοτρόφων για απώλειες εισοδήματος από ασθένειες (Υπουργείο ανάπτυξης, 2007)

Επιπτώσεις:

Η ακολουθούμενη, μεταρρύθμιση, δεν είχε ουσιαστικό αποτέλεσμα δημιουργώντας μεγάλες στρεβλώσεις στην αγορά. Στην Ελλάδα διαιωνίστηκαν οι διαρθρωτικές αδυναμίες του γεωργικού τομέα, ενώ οι επιδοτήσεις απώλεσαν σταδιακά τον οικονομικό και αναδιανεμητικό τους ρόλο.

Τα τελευταία χρόνια το σύνολο της γεωργικής παραγωγής καθώς και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος επιδεινώθηκε.

Με τη νέα ΚΑΠ επιχειρήθηκε η αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του αγροτικού τομέα, αναμένοντας να επέλθει καταλυτική επίδραση στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στη χώρα μας.

Οι αναμενόμενες θετικές επιπτώσεις είναι η δημιουργία μεγαλύτερων και βιώσιμων εκμεταλλεύσεων, η στήριξη μόνο των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών, η ενθάρρυνση των νέων αγροτών, η αλλαγή νοοτροπίας και η υιοθέτηση ορθολογικών επιχειρηματικών πρακτικών, ο προσανατολισμός προς τις απαιτήσεις της αγοράς και ενδεχομένως η δικαιότερη κατανομή των ενισχύσεων μεταξύ βορείων και νοτίων ευρωπαϊκών χωρών.

Τα κυριότερα προβλήματα της Ελληνικής γεωργίας εντοπίζονται στο μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, ενώ με τη νέα ΚΑΠ δημιουργούνται προϋποθέσεις μεγέθυνσης των εκμεταλλεύσεων λόγω του εξαναγκασμού σε αποχώρηση των μικρών παραγωγών

Η Ενιαία Ενίσχυση πρόκειται να συμβάλει στη μείωση της ανασφάλειας των αγροτών και η αποδέσμευση των ενισχύσεων από την ποσότητα και το είδος της παραγωγής, θα επιτρέψει την στροφή των αγροτών προς αποδοτικές και διεθνώς ανταγωνιστικές καλλιέργειες δημιουργώντας επιχειρηματική δραστηριοποίηση

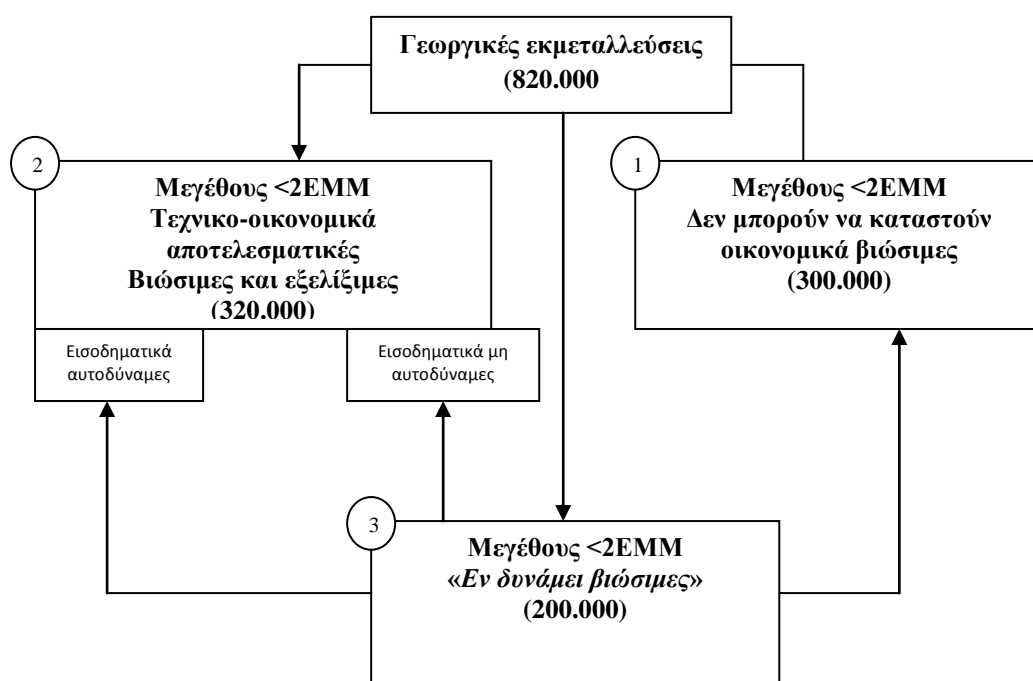
Η ανακατανομή των διατιθέμενων κοινοτικών πόρων υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης θα ευνοήσει τη δημιουργία υποδομών πραγματικά χρήσιμων για τον αγροτικό τομέα, με θετικές στο περιβάλλον επιπτώσεις και σε μία χώρα όπως η δική μας με φτωχούς εδαφικούς και υδάτινους πόρους, δημιουργούνται καλύτερες προϋποθέσεις σε όλους τους τομείς για την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών και Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης.

Μέχρι και τις μέρες μας οι επιδοτήσεις της ΚΑΠ ευνοούσαν κατά κύριο λόγο της Βόρειες Ευρωπαϊκές χώρες με μεγάλη παραγωγικότητα σε ποσότητα και μετά το 2014 δίνεται η ευκαιρία στη χώρα μας να αυξήσει τις κατά κεφαλήν εισροές, εφ' όσον φυσικά εκμεταλλευτούν οι αρμόδιοι τις κατάλληλες ευκαιρίες

Η σημαντική μείωση σε αγροτικά κονδύλια του κοινοτικού προϋπολογισμού, θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο μέγεθος της παραγωγής αλλά και στο εισόδημα, ιδίως των μη προνομιούχων περιοχών. Αν υιοθετηθούν οι νέες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πολλοί Έλληνες αγρότες θα τεθούν εκτός συστήματος κοινοτικών επιδοτήσεων

Ο αριθμός των εγκαταλειμμένων εκμεταλλεύσεων δεν εξαρτάται μόνο από τη βιωσιμότητα τους, αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως την ύπαρξη διαδοχής, τη δυνατότητα απασχόλησης σε άλλους τομείς της οικονομίας, την εμβέλεια των προγραμμάτων πρόωρης συνταξιοδότησης, την ικανότητα μεταστροφής προς τη βιολογική γεωργία κ.τ.λ..

Το σίγουρο όμως είναι ότι μεσοπρόθεσμα ένας πολύ μεγάλος όγκος αγροτών θα αφήσουν την αγροτική δραστηριότητα είτε λόγω έλλειψης βιωσιμότητας είτε λόγω συνταξιοδότησης.

Πηγή: «Τεχνολογική προοπτική Διερεύνηση για τον Αγροτικό τομέα», Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Υπουργείο ανάπτυξης, 2007.

Σχήμα 2 Βιωσιμότητα γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Εμφανίζονται πολλοί κίνδυνοι κατάρρευσης του οικονομικού και κοινωνικού ιστού σε κάποιες περιοχές. Η συρρίκνωση κάποιων καλλιεργειών, σε σχέση με τις δύσκολες συνθήκες αναδιάρθρωσης θέτει κινδύνους κατάρρευσης σε περιοχές που ως τώρα είχαν υψηλού βαθμού προϊόντα των οποίων η παραγωγή εγκαταλείπεται.

Σύμφωνα με μελέτη του Μάττα (2000). εκτιμάται ότι στην Μακεδονία και Θράκη για κάθε 100 θέσεις εργασίας που χάνονται η τοπική οικονομία θα χάσει συνολικά 506 θέσεις εργασίας, ενώ αρνητικές επιπτώσεις θα υπάρξουν και στις

περισσότερες αγροτικές περιοχές που χαρακτηρίζονται από χαμηλά εισοδήματα (Υπουργείο ανάπτυξης, 2007)

Κίνδυνοι κατάρρευσης του κοινωνικοοικονομικού ιστού σε κάποιες περιοχές θα οδηγήσουν σε συρρίκνωση καλλιεργειών, έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης, κίνδυνο κατάρρευσης κυρίως σε περιοχές καπνοκαλλιέργειας. Με δεδομένη τη βαρύτητα των αγροτικών και των ορεινών περιοχών στην Ελλάδα θα απαιτηθεί τεράστια προσπάθεια δημιουργίας νέων βιώσιμων προτύπων ανάπτυξης που θα αποτρέψουν την ερήμωση της επαρχίας και την εμφάνιση ενός νέου ισχυρού ρεύματος αστυφιλίας.

Οι κυριότερες μεταρρυθμίσεις και οι επιπτώσεις στις σημαντικότερες καλλιέργειες της Ελληνικής γεωργίας ήταν οι ακόλουθες (Δαγκαλίδης, 2008):

Ελαιόλαδο: Προβλέφθηκε πλήρης αποδέσμευση με δημιουργία παρακρατήματος υπέρ Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων 2% και υπέρ δακοκτονίας 3%, ποιοτικό παρακράτημα άρθρου 69 Καν. 1782/03 4% οι πόροι του οποίου διατέθηκαν για τη βελτίωση του συστήματος εμπορίας των ελαιοκομικών προϊόντων.

Αροτριάιες καλλιέργειες: Προβλέφθηκε πλήρης αποδέσμευση (100%), με ποιοτικό παρακράτημα άρθρου 69 Καν. 1782/03 σε ποσοστό 10% προκειμένου να διανεμηθεί στους παραγωγούς που καλλιεργούν σιτηρά πλην ελαιούχων σπόρων για βελτίωση ποιότητας σκληρού σιταριού, για αποτροπή της εγκατάλειψης των καλλιεργειών κτηνοτροφικών φυτών, ή φτωχών εδαφών, την αύξηση της παραγωγής ζωοτροφών και την προώθηση ενεργειακών φυτών για παραγωγή βιοκαυσίμων.

Βοοειδή: Προβλέφθηκε πλήρης αποδέσμευση, παρακράτηση 10% άρθρου 69 Καν. 1782/03. Το ποσό αυτό παρακρατήθηκε για να χορηγηθεί σε συγκεκριμένους τύπους βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων όπως π.χ. μονάδες αγελαίας μορφής των ορεινών περιοχών ή ελεύθερης βοσκής οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση του οικοσυστήματος και του κοινωνικού ιστού της χώρας.

Αιγοπρόβατα: Προβλέφθηκε πλήρης αποδέσμευση, με ποιοτικό παρακράτημα άρθρου 69 Καν. 1782/03 σε ποσοστό 5%.

Καπνός: Προβλέφθηκε πλήρης αποδέσμευση, με ποιοτικό παρακράτημα άρθρου 69 Καν. 1782/03 2%, το οποίο διατέθηκε στην εφαρμογή προγραμμάτων βελτίωσης της ποιότητας κάποιων ποικιλιών

Σπόροι σποράς: Διατηρήθηκε η ολική σύνδεση με την παραγωγή (αποδέσμευση 0%) δεδομένης της σημασίας του τομέα για την ελληνική γεωργία, προκειμένου να ενισχυθεί η ελληνική σποροπαραγωγή και να μειωθούν οι εισαγωγές σπόρων.

Ζάχαρη- Ζαχαρότευτλα: Προβλέφθηκε εφαρμογή της ενιαίας πολιτικής από την 1^η Οκτωβρίου του 2008. Η νέα ΚΑΠ προέβλεψε παρεμβάσεις όπως καθορισμό τιμών αναφοράς, ποσοστάσεις παραγωγής και ορισμένα μέτρα στήριξης των προϊόντων στις διεθνείς αγορές. (Δαγκαλιδής,2008)

Ενεργειακές καλλιέργειες: Προβλέφθηκε ενίσχυση 45 € ανά εκτάριο για τους παραγωγούς ενεργειακών καλλιεργειών (για την παραγωγή βιοκαυσίμων ή ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας) των οποίων η παραγωγή καλύφθηκε από σύμβαση με εργοστάσιο μεταποίησης εντός των ορίων μιας μέγιστης εγγυημένης έκτασης 1,5 εκατ. εκταρίων για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε περίπτωση υπέρβασης, η ενίσχυση μειώθηκε αναλογικά.

Αμπελοκαλλιέργειες: Διατηρήθηκε η αρχή της απαγόρευσης της φύτευσης αμπέλων με ποικιλίες που ταξινομήθηκαν ως οινοποιήσιμες έως τις 31 Ιουλίου 2010, εκτός εάν επρόκειτο για δικαίωμα νέας φύτευσης, δικαίωμα αναφύτευσης ή δικαίωμα φύτευσης που λαμβάνεται από απόθεμα.

Βαμβάκι: Η εφαρμογή της νέας ΚΑΠ κατέστησε την καλλιέργεια βαμβακιού ασύμφορη για μεγάλο αριθμό εκμεταλλεύσεων, ενώ όσες συνέχισαν την παραγωγή έπρεπε να επιτύχουν ανταγωνιστικό κόστος και υψηλή ποιότητα προϊόντος.

Οπωροκηπευτικά: Εφαρμόστηκε το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης με προοδευτική εισαγωγή. Σε πρώτη φάση μεταβατικά, στα προϊόντα που πριν από τη μεταρρύθμιση απολάμβαναν δικαίωμα ενίσχυσης στη μεταποίηση, τα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να διατηρήσουν μέρος των ποσών και να χορηγήσουν συμπληρωματική ενίσχυση στους γεωργούς

Οι επιπτώσεις της νέας ΚΑΠ ήταν αρνητικές για τον κλάδο εξαιτίας της χαμηλής παραγωγικότητάς του(Δαγκαλιδής,2008). Στο μέλλον φαίνονται κάποιες θετικές προοπτικές εξαιτίας της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης των ομάδων παραγωγών και της δημιουργίας νέων βιολογικών

1.4 Εισαγωγή στα Δημοπρατήρια των αγροτικών προϊόντων

Η συμπίεση των τιμών προς ανοδική τάση στα αγροτικά προϊόντα, οδήγησε τα τελευταία χρόνια πολλούς αγροπαραγωγούς στην απευθείας διάθεση της παραγωγής τους στους καταναλωτές.

Η δράση αυτή, είχε πολύ καλά αποτελέσματα που οδήγησε στη δραματική μείωση του κόστους ανά κιλό. Με αυτό το τρόπο καταπολεμάται η αισχροκέρδεια της αγοράς με αποτέλεσμα οι πολίτες να μπορούν να αγοράζουν προϊόντα σε τιμές κόστους. Η δράση αυτή είχε βασιστεί κυρίως στο προϊόν της πατάτας. Κάτι αντίστοιχο δεν μπορεί να γίνει σε όλα τα αγροτικά προϊόντα γιατί τα αίτια δυσκολίας εντοπίζονται σε πολλούς λόγους όπως συντήρησης, ψύξης κ.τ.λ.

Πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι αναφέρουν πως σύντομα αυτή η κίνηση θα γίνει σημείο εκμετάλλευσης από επιτήδειους μέσω φοροδιαφυγής, άνοδο τιμής κτλ.

Τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων δίνουν λύση σε αυτές τις κινηματικές πρωτοβουλίες. Στηρίζονται από τη νομοθεσία (Ν.4015/2011) και διατηρείται η ανωνυμία διασφαλίζοντας ανταγωνιστικές τιμές στον καταναλωτή

Η πρότασή για δημιουργία Δημοπρατηρίου στην Κουλούρα έχει σκοπό τη θεσμική υλοποίηση του κινηματικού φαινομένου τύπου «πατάτας». Παρόλα αυτά κρίνεται απαραίτητη η τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας και η απαλοιφή των διατάξεων περί αναγκαστικής διάθεσης των προϊόντων των μετόχων στο Δημοπρατήριο. Τα Δημοπρατήρια μπορούν να ρίξουν τις τιμές και να εγγυηθούν την καλύτερη διάθεση των προϊόντων πολλές φορές προκαλώντας εμπορικό διέξοδο γιατί σε κάποιες περιπτώσεις ο παραγωγός έρχεται σε απευθείας επαφή με τον καταναλωτή, κάτω από ένα ασφαλές και ξεκάθαρο θεσμικό πλαίσιο.

Το ίντερνετ λειτουργεί ως μέσο στο να βρίσκουν οι καταναλωτές τη φθηνότερη τιμή από το χωράφι στο ράφι.

Στις εγκαταστάσεις του νομού Ημαθίας για παράδειγμα υπάρχουν 180 περίπου θέσεις αγοραστών και άλλοι τόσοι μέσω internet συμμετέχουν από τα γραφεία τους. Υπάρχουν έξι «ρολόγια», ένα για φράουλες, ένα για φρούτα, ένα για λαχανικά και τρία από άλλα δημοπρατήρια.

Αναφέρονται γύρω στις 25.000 αγοραπωλησίες από τις 08.00 έως τις 14.00.

Στις 14.00-16.00 αποστέλλονται τα αγορασθέντα και από 16.00-18.00 παραδίδουν οι αγρότες, αφού ειδοποιήσουν μέσω internet.

Για τους αγρότες που δημοσιοποιούν ενημερώσεις μέσω διαδικτύου, γίνονται αγορές πολλές και χωρίς μεγάλο κόστος. Συγκεκριμένα εξοικονομούν χρήματα από το προσωπικό και το σύστημα λειτουργεί γρήγορα και χωρίς λάθη. Η ταχύτητα, εξάλλου, είναι κάτι που χρειάζεται όταν έρχονται περίπου 1000 φορτηγά να ξεφορτώσουν.

Η αντιπροσωπεία της Πανελληνίας Ένωσης Νέων Αγροτών έμεινε απόλυτα ευχαριστημένη από τη λειτουργία του δημοπρατηρίου. Οι αγοραστές πληρώνουν στο ταμείο εντός 10 ημερών ενώ οι αγρότες εισπράττουν το πολύ μέσα σε 10 ημέρες την μέση τιμή της ποιότητας των προϊόντων που παρέδωσαν.

Ο τζίρος φθάνει τα 250 εκατ. € το χρόνο για 20.000 περίπου κωδικούς. Συνολικά η διακίνηση είναι απόλυτα μηχανογραφημένη και οι οδηγίες δίνονται ηλεκτρονικά στις οθόνες των χειριστών. Ο κάθε συνέταιρος πρέπει να δώσει ένα χρηματικό ποσό της τάξης των 50 € για να συμμετάσχει. (Βασιλακάκης, 2012).

Κεφάλαιο 2^ο Χαρακτηριστικά αγροδιατροφικού τομέα

Ο αγροδιατροφικός τομέας, είναι από τους περισσότερο πολύπλοκους επιχειρηματικούς τομείς. Περιλαμβάνει από πολύ μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και μικρές ατομικές επιχειρήσεις έως πολύ μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες. Αυτό δεν συνεπάγεται μόνο τεράστια διαφορά οικονομικών μεγεθών αλλά επίσης και διαφοροποίηση σε ανθρώπινο δυναμικό, τεχνολογική υποδομή και επιχειρηματική φιλοσοφία.

Από την άλλη, το παραγόμενο προϊόν μπορεί να είναι είτε προϊόν χωρίς καμία επεξεργασία (αγροτικά προϊόντα χωρίς ταυτότητα), έως υποβεβλημένο σε μεγάλου βαθμού μεταποίηση, γεγονός που διαμορφώνει μεγάλη ποικιλομορφία στην δομή της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Επιπροσθέτως δεν θα πρέπει να ξεχνάμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αγροτικών προϊόντων που συμπληρώνουν το παζλ της πολυπλοκότητας και των ανακυπτόντων δυσκολιών στον αγροδιατροφικό τομέα:

- Εποχικότητα της παραγωγής για αρκετά προϊόντα
- Η φθαρτότητα των προϊόντων (περιορισμένη ζωή στο «ράφι», ειδική μεταχείριση κατά την επεξεργασία, αποθήκευση και μεταφορά τους)
- Υψηλός βαθμός εξάρτησης από τυχαίους παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες, ασθένειες, ικανότητα αγροτών κτλ.
- Συνεπαγόμενο από τα παραπάνω, δυσκολίες στη τιμολόγηση, την εκτίμηση του όγκου της παραγωγής και την πρόβλεψη της ζήτησης

2.1.Εξελίξεις στον αγροτικό τομέα

Ο αγροτικός τομέας άλλοτε χαρακτηριζόταν από αυτονομία και ανεξαρτησία, αρκετές όμως εξελίξεις έχουν λάβει χώρα τα τελευταία χρόνια μετατρέποντας τον σε ένα αλληλοσυνδεδεμένο σύστημα το οποίο χαρακτηρίζεται από πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ των οντοτήτων (Downey, 1996).

Ένας από τους σημαντικότερους λόγους έχει να κάνει με την παγκοσμιοποίηση και την απελευθέρωση των αγορών όπου αναγκάζουν σε συρρίκνωση τα περιθώρια κέρδους και δραστικές αυξήσεις στα κόστη παραγωγής. Γεγονός που λαμβάνει χώρα λόγω των χαμηλών διεθνών τιμών για τα περισσότερα βασικά αγροτικά προϊόντα. Οι Nitchke και O'Keefe (1997) τονίζουν ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για ανταγωνισμό μεμονωμένα στις μέρες μας. Δηλαδή, ο ανταγωνισμός δεν υπάρχει μεταξύ Έλληνα ή Ισπανού παραγωγού, αλλά το Ελληνικό δίκτυο παραγωγικής – εφοδιαστικής αλυσίδας ανταγωνίζεται με το αντίστοιχο Ισπανικό.

Ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη θεωρείται και η αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων και της συμπεριφοράς των καταναλωτών.

Οι καταναλωτές γίνονται όλο και πιο απαιτητικοί, αναζητώντας καινοτόμα και ποιοτικά προϊόντα, τα οποία πρέπει να ικανοποιούν και ορισμένες απαιτήσεις σε σχέση με την προστασία τους περιβάλλοντος και την ευζωία των ζώων. Αυτές οι απαιτήσεις των καταναλωτών δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να εκπληρωθούν μεμονωμένα από τις επιχειρήσεις, γιατί αφορούν σε διαδικασίες και λειτουργίες οι οποίες λαμβάνουν χώρα κατά μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας, ξεπερνώντας τα στενά όρια μιας επιχείρησης.

Πολύ σημαντικό εξίσου παράγοντα αποτελούν οι Θεσμικές και Νομοθετικές παρεμβάσεις και πλαίσια, τα οποία θεσπίζονται για την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος σε διάφορα μέρη του κόσμου. Τέλος σημαίνοντα ρόλο στην εξέλιξη του τομέα είναι και οι τεχνολογίες της τεχνολογίας και της επικοινωνίας με την ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων, συστημάτων διοίκησης και διαμοιρασμού πληροφοριών. Οι εφαρμογές αυτές διευκολύνουν και υποστηρίζουν την διακίνηση των προϊόντων, των πληροφοριών και των δεδομένων και βελτιώνουν πολλές από τις από τις διαδικασίες και τις λειτουργίες του αγροτικού τομέα. Ιδιαίτερες προοπτικές στην προώθηση και στη μεταφορά της πληροφορίας των προϊόντων προσέφερε το διαδίκτυο αλλά και το ηλεκτρονικό εμπόριο (e – trading). Σύμφωνα με τον Marion (1988) συμβαίνουν οι εξής εξελίξεις και αλλαγές:

1. Η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση των αγορών, επέδρασε δραστικά στον τομέα αλλάζοντας τη δομή του με την εμφάνιση των παγκόσμιων

εταιρειών λιανεμπορίου, οι οποίες έχουν τεράστια διαπραγματευτική δύναμη, προμηθεύονται πρώτες ύλες και διακινούν προϊόντα σε παγκόσμια κλίμακα.

2. Αυξημένα έξοδα πρόσβασης στα ράφια. Η παραγωγή νέων και πολλών προϊόντων έχει οδηγήσει στην αύξηση του κόστους για την προβολή των τελικών προϊόντων στα ράφια και άρα στην δυσκολία των μικρομεσαίων σε αυτή την πρόσβαση.
3. Αύξηση του αριθμού και του σκοπού των προγραμμάτων συμμετοχής των προμηθευτών. Περιλαμβάνει από κοινού προωθήσεις και επιδείξεις προϊόντων.

2.2.Επισκόπηση του Ελληνικού αγροτικού τομέα

Ο αγροτικός τομέας και η βιομηχανία τροφίμων είναι από τους πιο σημαντικούς τομείς για την Ελληνική οικονομία. Τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα τη τελευταία δεκαετία έχουν συμβεί ραγδαίες εξελίξεις και ανακατατάξεις. Ο αγροτικός τομέας αν και βρίσκεται σε συρρίκνωση, υπολογίζεται ότι απασχολεί περίπου το 9.2% του ενεργού πληθυσμού της χώρας και συνεισφέρει στο Α.Ε.Π. της χώρας περί το 2.3% (EUROSTAT, 2010).

Η σύνδεση και η αλληλεξάρτηση του αγροτικού τομέα και της βιομηχανίας των τροφίμων είναι δεδομένη. Ο αγροτικός τομέας παράγει την πρώτη ύλη ή έτοιμα προς πώληση αγροτικά προϊόντα και η βιομηχανία τροφίμων αναλαμβάνει την μεταποίησή τους ή την πώλησή τους αντίστοιχα.

Η δομή του Ελληνικού αγροδιατροφικού τομέα είναι αρκετά πολύπλοκη. Οι συγχωνεύσεις και οι τάσεις συγκέντρωσης, επηρέασαν και τον Ελληνικό τομέα, με τη συγκέντρωση να πραγματοποιείται τόσο στο επίπεδο των λιανέμπορων όσο και στο επίπεδο των εταιρειών μεταποίησης.

Οι εταιρείες του τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα είναι κυρίως μικρές - οικογενειακές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ίσως είναι και ένας από τους λόγους που οι επιχειρήσεις δεν έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, αφού στερούνται του κρίσιμου όγκου που θα επιτρέψει επενδύσεις και εξωστρέφεια. Η Ολλανδία για παράδειγμα, με μιάμιση φορά περισσότερο πληθυσμό, εμφανίζει 20% λιγότερες επιχειρήσεις (CIAA 2003).

Στο χονδρεμπόριο περιλαμβάνονται εταιρείες που δρουν είτε ως μεσάζοντες, είτε ως αντιπρόσωποι είτε ως μεταπωλητές. Ο βαθμός συγκέντρωσης αυτών των εταιρειών είναι σχετικά μικρός. Επίσης ο ρόλος και η δύναμη των εταιρειών του τομέα αυτού έχει μικρύνει σε όφελος των εταιρειών του λιανεμπορίου. Ο τομέας του λιανεμπορίου συνεχίζει να αλλάζει ραγδαία, με την εμφάνιση νέων διεθνών αλυσίδων και με συγχωνεύσεις εταιρειών, που έχουν σαν αποτέλεσμα το 80% των πωλήσεων να γίνεται πλέον από 10 περίπου εταιρείες (USDA 2004).

Σημαντικές αλλαγές στη δομή της αγοράς έχουν γίνει στα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων. Αν και παρατηρούμε πως τα τελευταία χρόνια τα έσοδα των λιανέμπορων κινούνται σε σταθερά επίπεδα παρόλα αυτά τα κέρδη τους βρίσκονται σε συνεχή αύξηση (USDA, 2004).

Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως αποτέλεσμα της αύξησης των πωλήσεων των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας όπου το περιθώριο του κέρδους είναι μεγαλύτερο του κέρδους από τα brands.

Σύμφωνα με τη λογική αυτή, οι λιανέμποροι ενδιαφέρονται πλέον περισσότερο από ποτέ να χτίζουν συμμαχίες με τους προμηθευτές τους, συμμαχίες οι οποίες θα τους οδηγήσουν σε συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους, κυρίως στο πεδίο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας. Η συμπεριφορά και τα καταναλωτικά πρότυπα των Ελλήνων τα τελευταία χρόνια είναι πιο απαιτητικά ως προς τη ποιότητα και την ασφάλεια των όσων καταναλώνουν (USDA , 2004).

Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο έχει εναρμονιστεί πλήρως με τις νέες εξελίξεις και απαιτήσεις της εποχής θέτοντας στις επιχειρήσεις αυστηρότερα κριτήρια. Ενώ και οι νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, παρά τη σαφή υστέρηση στη διείσδυση και τη χρήση τους σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, δεν λείπουν από τον αγροδιατροφικό τομέα (Δουκίδης, 2004).

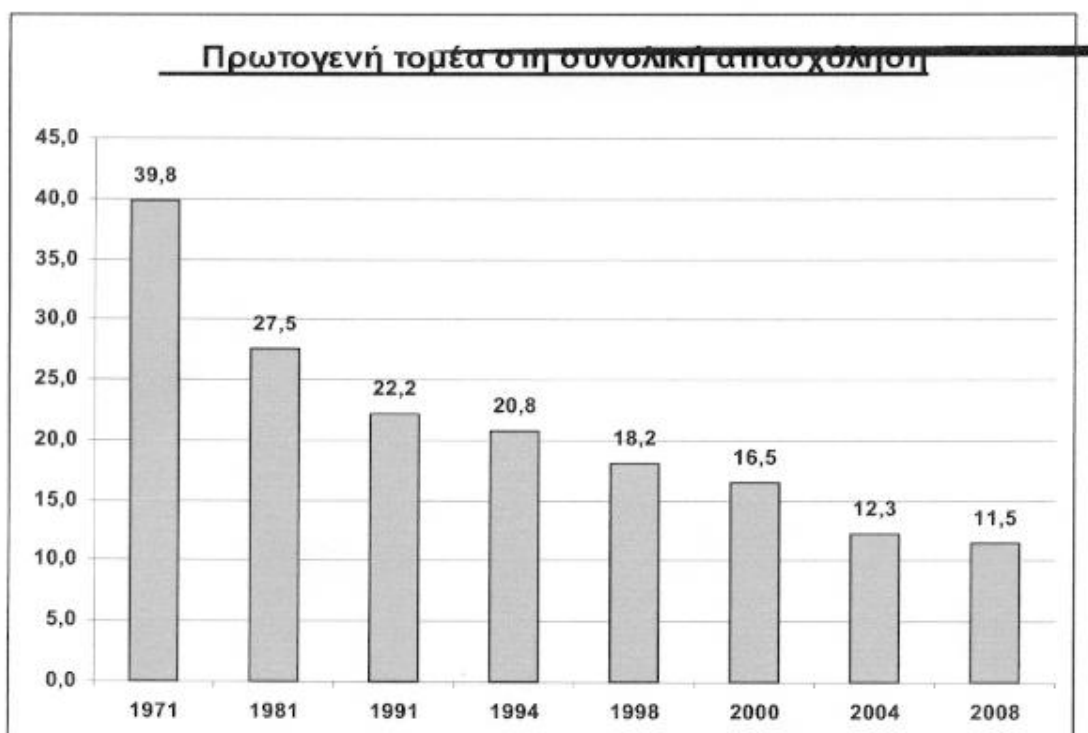
2.2.1. Θέση και συμβολή του αγροτικού τομέα στην Ελληνική Οικονομία

Στην χώρα μας ο πρωτογενής τομέας είχε πάντα μέχρι και τις μέρες μας κυρίαρχη θέση ως παράγοντας διατήρησης της κοινωνικοοικονομικής ενότητας των περιφερειών της χώρας. (IOBE 2010).

Συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην απασχόληση

Το ποσοστό συμμετοχής των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα όλο και μειώνεται εξαιτίας του εκσυγχρονισμού της οικονομίας οπότε από 39,8% το 1971 μειώνεται σε μόλις 11,5% το 2008, ποσοστό όμως που θεωρείται μέχρι και τώρα υψηλό σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές 1971-1991, έρευνες εργατικού δυναμικού 1994-2008

Σχήμα 3: Συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην απασχόληση

Μεταξύ 1998-2008, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα μειώθηκε κατά 28%, συνοδευόμενη από επιδείνωση της ηλικιακής διάρθρωσης της απασχόλησης. Σε σχέση με την υψηλή ανεργία των νέων στις αγροτικές περιοχές η κατάσταση είναι απογοητευτική (FAO 2011).

Πίνακας 3: Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα

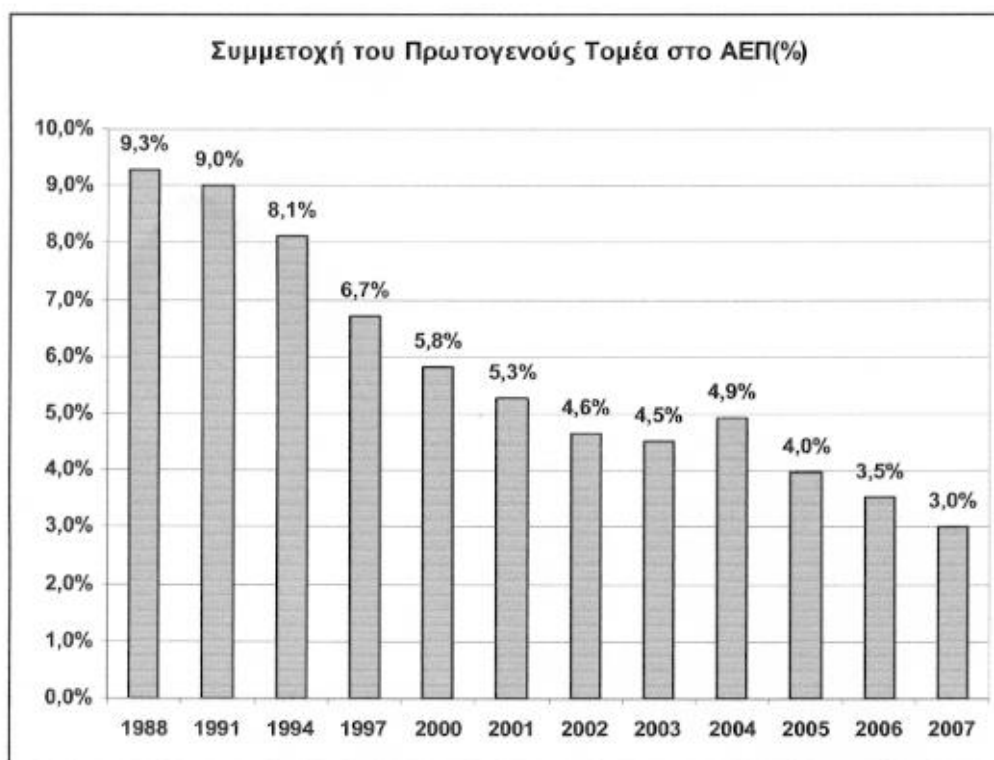
	Σύνολο	15-19 ετών	20-24 ετών	25-29 ετών	30-44 ετών	45-64 ετών	Άνω των 65
Σύνολο οικονομίας	4.511,60	36,8	226,8	572,8	1.971,90	1.616,10	87,1
Διάρθρωση	100,0%	0,8%	5,0%	12,7%	43,7%	35,8%	1,9%
Πρωτογενής τομέας	517,9	6,8	18,1	30,3	171,1	250,7	41
Διάρθρωση	100,0%	1,3%	3,5%	5,9%	33,0%	48,4%	7,9%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα εργατικού δυναμικού

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα, στις ηλικίες 20-29, μόνο το 9,4% ασχολείται στον πρωτογενή τομέα.

Εξέλιξη Παραγωγής - Καλλιεργειών - Εισοδήματος

Η συμμετοχή της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής του αγροτικού τομέα μεταξύ 1988 –1997 παρουσίασε έντονη μείωση και από 9,3% το 1988, φθάνει στο 3% το 2007.

Σταθερές τιμές χωρίς επιδοτήσεις

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί, Προσωρινά στοιχεία.

Σχήμα 4: Συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στον ΑΕΠ

Μεταξύ 2000-2007 η Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής σημείωσε πτώση σε ποσοστό 8,4% σε τρέχουσες και κατά 15,1% σε σταθερές τιμές, έναντι αύξησης 63,3% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας κατά το ίδιο διάστημα.

Πίνακας 4: Ακαθάριστη αξία Παραγωγής Πρωτογενούς Τομέα και συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Σε τρέχουσες τιμές								
Πρωτογενής τομέας	7.934	7.481	7.902	8.260	7.812	7.698	7.061	7.267
ΑΕΠ	136.281	146.260	157.586	171.258	185.225	198.609	213.985	228.949
% Συμμετοχής	5,8%	5,1%	5,0%	4,8%	4,2%	3,9%	3,3%	3,2%
Σε σταθερές τιμές 2000								
Πρωτογενής τομέας	7.934	7.497	7.061	7.488	8.824	7.620	7.269	6.738
ΑΕΠ	136.281	142.402	151.970	165.521	179.097	192.327	206.940	222.550
% Συμμετοχής	5,8%	5,3%	4,6%	4,5%	4,9%	4,0%	3,5%	3,0%

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί, Προσωρινά στοιχεία

Τελευταία το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα των Ελλήνων αγροτών σημείωσε σταθερή μείωση αντίθετα με τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες όπου παρατηρείται σημαντική αύξηση.

Πέρα από τη μεγάλη μείωση της απασχόλησης στην Ελλάδα σημειώθηκε μείωση τα τελευταία 6 χρόνια σε ποσοστό 16,9%, έναντι αύξησης 15,9% στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27. Η αρνητική αυτή εξέλιξη έχει να κάνει κατά κύριο λόγο με τη μείωση της παραγωγής των τομέων της οικονομίας (ΕΣΥΕ, 2012).

Πίνακας 5: Εξέλιξη αγροτικού εισοδήματος

Μεταβολή του πραγματικού αγροτικού εισοδήματος ανά εργαζόμενο το 2007					
	%	Δείκτες 2007		%	Δείκτες 2007
Ε.Ε.. 27	5,4	115,9	Σλοβενία	8,5	147,3
Λιθουανία	39,3	250,2	Γαλλία	7,5	105,6
Εσθονία	22,5	285,2	Ην. Βασίλειο	6	133,4
Τσεχία	20,9	186,2	Ολλανδία	4,9	99,3
Σουηδία	16,5	123,1	Δανία	4,9	107,5
Φιλανδία	14,4	114,7	Βέλγιο	1,7	89,5
Λουξεμβούργο	14,3	104,9	Ελλάδα	-0,3	83,1

Πολωνία	13,7	213,2	Κύπρος	-0,5	100,3
Γερμανία	12,5	132,9	Ουγγαρία	-1	144,8
Ισπανία	10,3	105,3	Μάλτα	-1,7	103,8
Λετονία	9,3	308,8	Ιταλία	-2	81,8
Ιρλανδία	9,2	89,9	Πορτογαλία	-5	110,9
Σλοβακία	9,2	151,5	Βουλγαρία	-8,5	95,4
Αυστρία	8,8	129,7	Ρουμανία	-16,7	123,5

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2012

Στον κάτωθι πίνακα παρατηρείται ότι η συνολική φυτική παραγωγή αυξήθηκε από το 1993 έως το 2006 . Ωστόσο μειώθηκαν κατά πολύ οι επιδοτήσεις. Αύξηση παρατηρείται και στη ζωική παραγωγή όπου εκεί αυξήθηκαν και οι επιδοτήσεις.

Πίνακας 6: Συνολική παραγωγή πρωτογενούς τομέα κατά είδος παραγωγής

Έτος	1993	1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Φυτική παραγωγή	4666,0	5654,8	6174,0	6293,1	6317,8	6063,4	7784,4	6914,1	6712,2
Επιδότησεις	3240,9	1362,9	1481,8	1451,1	1533,4	1440,1	1656,2	1602,8	882,9
Συν. Φυτικής παραγ.	4990,9	7017,7	7655,8	7744,2	7851,2	7503,5	9440,5	8516,9	7595,1
Ζωική παραγ.	1651,9	2082,5	2337,7	2456,2	2643,6	2503,2	2620,4	2560,6	2713,4
Επιδότησεις	157,5	220,8	224,6	198,0	142,7	261,0	257,6	266,1	271,4
Συν. Ζωικής παραγ.	1809,4	2303,3	2562,3	2656,2	2786,3	2764,1	2878,0	2826,6	2984,8
Γεωργ. Παραγ. Υπηρεσιών	233,7	294,7	341,8	321,1	332,7	369,4	343,2	352,5	355,1
Μη αγρ. Δευτερεύουσες δραστ.	279,1	392,2	439,3	400,9	426,4	402,1	407,4	431,4	418,2
Συν. Αγροτ. Παραγωγή	6830,7	8424,2	9292,9	9473,4	9720,4	9338,0	11155,3	10258,5	10198,8
Σύνολο επιδοτήσεων	482,4	1583,7	1706,4	1649,31	1676,1	1701,0	1913,8	1868,9	1154,3
% επιδοτήσεων στην παραγ.	7,1%	18,8%	18,4%	17,4%	17,2%	18,2%	17,2%	18,2%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2010

Οι κυριότερες καλλιέργειες είναι το σκληρό σιτάρι, το βαμβάκι, οι ελαιώνες και οι λοιποί δενδρώνες, τα κτηνοτροφικά φυτά, το καλαμπόκι, το μαλακό σιτάρι, το κριθάρι, τα κηπευτικά και η αμπελοκαλλιέργεια (Eurostat 2010).

Οι εκτάσεις κατά είδος καλλιέργειας μειώθηκαν από το 2005 έως το 2007, γεγονός που έρχεται να επιβεβαιώσει τις αρνητικές επιπτώσεις από τις μεταρρυθμίσεις στις σημαντικότερες καλλιέργειες της Ελληνικής γεωργίας.

Πίνακας 7 :Εκτάσεις κατά είδος καλλιέργειας 2005-2007

Είδη καλλιεργειών	2005	2006	2007	Μεταβολή %	
				2006/2005	2007/2006
Σύνολο εκτάσεων	33.719	33.067	32.806	-1.9	-0.8
από τις οποίες αρδεύτηκαν	14.962	14.659	14.623	-2.0	-0.3
Αροτραίες καλλιέργειες,	21.244	20.599	20.342	-3.0	-0.6
από αυτές αρδεύτηκαν	9.674	9.342	9.281	-3.4	-0.2
Κηπευτική γη (καθαρή έκταση),	1.113	1.090	1.088	-2.1	-1.1
από αυτή αρδεύτηκε	1.078	1.058	1.046	-1.9	0.2
Αμπέλια-σταφιδάμπελα, από αυτά	1.264	1.261	1.263	-0.2	0.2
αρδεύτηκαν	443	448	449	1.1	-0.0
Κανονικοί δενδρόνες, από αυτούς	10.100	10.117	10.112	0.2	0.9
αρδεύτηκαν	3.767	3.811	3.844	1.2	-1.0
Σιτηρά για καρπό					-1.0
Σιτάρι μαλακό και ημίσκληρο	12.532	11.952	11.832	-4.6	17
Σιτάρι σκληρό	1.197	1.453	1.700	21.4	-10.2
Κριθάρι	7.193	6.326	5.678	-12.1	17.8
Καλαμπόκι	895	1.017	1.198	13.6	1.8
Ρύζι	2.472	2.322	2.363	-6.0	7.8
Λοιπά σιτηρά	223	232	250	4	7
	552	600	62	8.7	
Βρώσιμα όσπρια					

Φασόλια					11.8
Λοιπά βρώσιμα όσπρια	152	161	180	5.9	3.3
	88	92	95	4.5	25
Βιομηχανικά φυτά	64	68	85	6.3	
Καπνός (αν. τύπου Μπέρλεν-Βιρτζίνια)					-6.5
	4.679	4.402	4.116	-5.9	-20.9
Βαμβάκι	544	234	185	-57.0	-2.7
Ζαχαρότευτλα	3.664	3.739	3.637	2	-51.7
Αραχίδα	408	327	158	-19.9	0
Ηλίανθος	5	5	5	0	33
Λοιπά Βιομηχανικά φυτά	49	91	121	85.7	42.9
	8	7	10	-12.5	
Αρωματικά φυτά					21.4
	14	14	17	0	
Κτηνοτροφικά φυτά					3
	3.162	3.368	3.470	6.5	
Μποστανικά					4.5
	255	246	257	-3.5	
Πατάτες					3.1
	448	452	466	1.6	
2.1 Λαχανικά					-2.2
Ντομάτες	1.139	1.119	10.094	-1.8	-2.9
Λοιπά λαχανικά	356	339	329	-4.8	-1.8
	783	779	765	-0.5	
2.2 Εμπορικοί ανθόκηποι					0
	7	7	7	0	
2.3 Θερμοκήπια					-12.5
Λαχανικών	56	56	49	0	-13.5
Ανθέων	52	52	45	0	0
	4	4	4	0	

Πηγή: ΣΕΒΕ, 2010

Η εξέλιξη της παραγωγής στα περισσότερα σιτηρά για καρπό μειώθηκε, στα βρώσιμα όσπρια, μειώθηκε στα φασόλια και τα κουκιά αλλά αυξήθηκε στις φακές και τα ρεβίθια. Μείωση παρατηρείται και στα βιομηχανικά φυτά. Αντίθετα τα κτηνοτροφικά αυξήθηκαν. Πιο αναλυτικά η εξέλιξη της παραγωγής σε όλα τα αγροτικά προϊόντα παρουσιάζεται στον κάτωθι πίνακα:

Πίνακας 8: Εξέλιξη παραγωγής αγροτικών προϊόντων

Είδη προϊόντων σε ομάδες	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.1 Σιτηρά για καρπό								
Σιτάρι μαλακό και ημίσκληρο	518	469	428	322	350	342	377	433
Σιτάρι σκληρό	1.665	1.615	1.648	1.403	1.712	1.677	1.402	1.218
Κριθάρι	303	274	273	225	234	227	250	282
Βρώμη	86	81	82	80	88	81	85	85
Σίκαλη	32	33	32	29	31	33	34	36
Καλαμπόκι (σύνολο)	2.038	2.035	2.163	2.314	2.451	2.547	2.351	2.396
Ρύζι	147	150	169	158	171	165	179	184
1.2 Βρώσιμα όσπρια								
Φασόλια (σύνολο)	24	23	22	22	21	19	20	21
Κουκιά	4	4	4	3	3	3	3	3
Φακές	1	1	1	1	1	2	2	3
Ρεβίθια	2	2	2	2	2	3	3	3
1.3 Βιομηχανικά φυτά								
Καπνός για το εμπόριο	137	136	127	127	127	124	37	31
Βαμβάκι σύσπορο	1.260	1.326	1.282	1.100	1.179	1.241	1.040	1.053
Ζαχαρότευτλα	3.033	2.823	2.713	2.204	2.208	2.603	1.917	851
Αραχίδα (αράπικο φιστικί)	3	2	2	2	2	2	2	3
Ηλίανθος	35	23	24	16	9	9	16	19
1.4 Κτηνοτροφικά φυτά								
Καρποί (σύνολο)	18	19	21	17	20	19	23	25
Σανά και χόρτα (σύνολο)	1.916	1.801	1.896	1.810	1.817	1.942	2.085	2.095
1.5 Πεπονοειδή-Πατάτες								
Καρπούζια και πεπόνια	830	810	783	846	870	872	797	789
Πατάτες όλων των εποχών	883	937	882	804	836	892	896	930
1.6 Λαχανικά								
Ντομάτες (σύνολο)	2.057	1.820	1.574	1.701	1.938	1.705	1.568	1.461
Μελιτζάνες	76	79	73	71	58	68	69	69
Μπάμιες (σύνολο)	15	12	14	14	13	14	14	14
Κρεμμύδια ξερά	189	208	209	207	211	187	172	167
Λάχανα και κουνουπίδια	280	274	265	268	266	266	261	254
Πράσα	42	42	41	40	42	44	42	44
1.7 Αμπελουργικά προϊόντα								
Μούστος	500	428	379	387	455	411	398	379
Επιτραπέζια σταφύλια	210	230	193	212	211	189	246	169
Σταφίδα Κορινθιακή	45	43	34	39	45	47	45	32

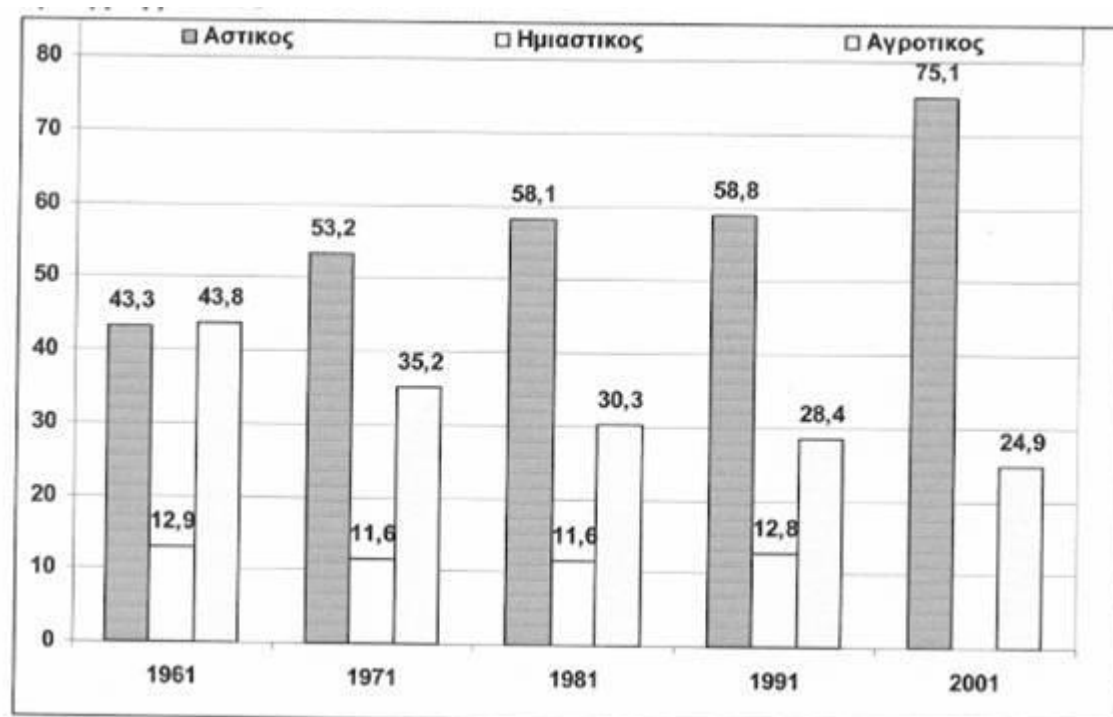
Σταφίδα σουλτανίνα	41	45	25	21	28	29	34	21
1.8 Εσπεριδοειδή								
Πορτοκάλια	1.068	1.022	1.164	968	772	936	936	896
Λεμόνια	173	174	151	111	84	84	88	92
Μανταρίνια	99	108	119	104	86	127	109	112
1.9 Οπώρες								
Μήλα	285	243	269	199	277	250	287	260
Αχλάδια	97	85	60	58	74	79	82	75
Ροδάκινα	920	927	740	249	791	864	768	784
Βερίκοκα	82	68	75	67	96	74	72	79
Κεράσια	50	41	47	43	48	44	44	63
1.10 Ξηροί καρποί								
Αμύγδαλα	47	55	37	34	52	48	51	46
Καρύδια	22	22	20	20	20	22	24	22
1.11 Ελιές								
Βρώσιμες	215	234	236	190	229	300	279	282
Ελαιοποιήσως	2.059	2.015	2.338	1.861	1.901	2.329	2.154	2.162
Ελαιόλαδο (προηγ. Ελαιοκομικού έτους)	426	451	371	504	334	417	396	331
1.12 Κτηνοτροφικά προϊόντα								
Γάλα από όλα τα ζώα	1.959	1.942	1.991	1.986	1.966	2.054	2.077	2.020
Κρέας από όλα τα ζώα και πουλερικά	474	470	466	454	447	498	412	461
Μαλλιά προβάτων	10	10	9	9	9	9	9	9
Μέλι	14	14	15	15	15	16	16	18
Αυγά (εκατομ. τεμάχια)	2.333	2.127	2.141	2.111	2.131	2.002	1.990	1.939
Τυρί μαλακό	123	127	133	127	141	126	120	125
Τυρί σκληρό	39	35	37	36	37	45	38	38
Βούτυρο νωπό	3	2	3	2	2	2	2	2
Βούτυρο λιωμένο	1	1	1	1	1	1	1	1
Λίπος χοιρινό	2	2	1	1	1	1	1	1
1.13 Ψάρια εσωτερικών υδάτων	27	27	25	28	28	24	25	24

Πηγή: ΣΕΒΕ, 2010

Η συμμετοχή στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής διατηρήθηκε με τη συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές ενώ πάνω από το 50% των απασχολουμένων στη γεωργία κατοικούν σε ορεινές περιοχές. Έπειτα από έντονη μείωση του αγροτικού πληθυσμού μεταξύ 1961 – 1981, έπειτα από το 1981 σημειώθηκε βελτίωση του ρυθμού της πληθυσμιακής αποδυνάμωσης των αγροτικών περιοχών λόγω των εισροών πόρων από την Ε.Ε., που ενέκρινε τη συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της Ελλάδας.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Σχήμα 5: Εξέλιξη της κατανομής του πληθυσμού της χώρας κατά περιοχές

Όπως φαίνεται στον κάτωθι πίνακα στο σύνολο της χώρας μόνο το 24,9% ασχολείται στον αγροτικό τομέα. Μάλιστα το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στα Επτάνησα.

Πίνακας 9: Συμμετοχή του αγροτικού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό των περιοχών της χώρας

Περιοχή	Πραγμ. πληθυσμός	Αστικός-ημιαστικός(%)	Αγροτικός (%)
Σύνολο χώρας	10.934.197	75,1	24,9
Αττική	3.894.573	99	1
Λοιπή Στερεά και Εύβοια	777.236	56,3	43,7
Πελοπόννησος	1.100.071	54,9	45,1
Ιόνια νησιά	209.608	36,5	63,5
Ήπειρος	336.392	47,3	52,7
Θεσσαλία	740.115	64,8	35,2
Μακεδονία	2.414.558	72,7	27,3
Θράκη	363.479	57,9	42,1
Νησιά Αιγαίου	503.697	55,8	44,2
Κρήτη	594.368	59,6	40,4

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Οι νομοί και οι περιοχές της Ελλάδας όπου ο γεωργικός τομέας συμβάλλει περισσότερο στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία είναι ο νομός Ηλείας και ακολουθεί ο νομός Ρεθύμνης. Ο γεωργικός τομέας συμβάλλει λιγότερο στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στη Σάμο, την Κοζάνη, τη Μαγνησία, τα Ιωάννινα, την Κέρκυρα, τα Ιόνια Νησιά.

Πίνακας 10: Νομοί και περιοχές με υψηλά συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία

Ηλεία	22,5%	Δράμα	10,9%	Ευρυτανία	7,8%
Πέλλα	16,9%	Θεσσαλία	10,9%	Γραβενά	7,6%
Ρέθυμνο	19,6%	Χαλκιδική	10,4%	Βόρεια Ελλάς	7,5%
Καρδίτσα	18,7%	Πιερία	10,4%	Καβάλα	7,5%
Σέρρες	15,8%	Θεσπρωτία	10,2%	Νησιά Αιγαίου, Κρήτη	7,5%
Ημαθία	15,37%	Φωκίδα	9,9%	Εύβοια	7,1%
Αιτωλοακαρνανία	15,6%	Βόρειο Αιγαίο	9,9%	Βοιωτία	7,0%
Χίος	14,6%	Έβρος	9,4%	Δυτική Μακεδονία	6,9%
Λάρισα	14,5%	Ανατ. Μακεδονία- Θράκη	9,3%	Κεφαλληνία	6,6%
Λακωνία	14,4%	Κρήτη	9,3%	Αρκαδία	6,3%
Άρτα	14,4%	Λέσβος	9,2%	Ηράκλειο	6,0%
Φλώρινα	14,4%	Τρίκαλα	9,2%	Κεντρική	6,0%
Λασιθί	14,2%	Κεντρική Ελλάς	9,0%	Αχαΐα	5,75
Μεσσηνία	14,2%	Πελοπόννησος	8,75	Ιόνια Νησιά	5,7%
Αργολίδα	13,9%	Στερεά Ελλάς	8,5%	Κέρκυρα	4,8%
Πρέβεζα	12,8%	Καστοριά	8,2%	Ιωάννινα	4,7%
Κιλκίς	12,5%	Χανιά	8,2%	Μαγνησία	4,6%
Φθιώτιδα	12,2%	Ζάκυνθος	8,2%	Κοζάνη	4,5%
Ροδόπη	11,8%	Ήπειρος	8,1%	Σάμος	4,4%
Δυτική Ελλάς	11,8%	Ξάνθη	8,1%	Σύνολο Ελλάδος	4,3%

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2005

Οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και επεξεργασμένων τροφίμων αυξήθηκαν μεταξύ 2002-2006 στα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, στο βαμβάκι, στα λίπη και έλαια, στους καρπούς και στα νωπά φρούτα, στα ψάρια και τα μαλακόστρακα, τα μαλάκια, τα καπνά και τα υποκατάστατα καπνού, στα γαλακτοκομικά, τα ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξύδι, στα λαχανικά, στα παρασκευάσματα με βάση τα δημητριακά, στα δημητριακά, στα ζάχαρα και τα ζαχαρώδη παρασκευάσματα, στα διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, στα σπέρματα, τους σπόρους και τους

διάφορους καρπούς, στα παρασκευάσματα κρεάτων και ψαριών, στα δέρματα, στις τροφές παρασκευασμένες για ζώα, στα κρέατα και τα φυτά. Ωστόσο μειώθηκαν στο κακάο και τα παρασκευάσματα αυτού, στα προϊόντα αλευροποιίας, στις γόμες, ρητίνες και στα φυτικά εκχυλίσματα, στον καφέ, το τσάι, το ματέ και τα μπαχαρικά, στα ζωντανά ζώα και τέλος στα λοιπά προϊόντα ζωικής και φυτικής προέλευσης.

Πίνακας 11: Εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και επεξεργασμένων τροφίμων

	2002	2003	2004	2005	2006
Παρασκευάσματα λαχανικών και	550.390	444.482	449.255	509.967	609.374
Βαμβάκι	380.882	567.618	534.497	417.874	500.251
Λίπη και έλαια	224.977	319.612	164.947	380.539	470.697
Καρποί και φρούτα νωπά	396.202	380.247	370.224	454.748	446.288
Ψάρια και μαλακόστρακα, μαλάκια	209.852	289.950	314.708	317.904	382.636
Καπνά και υποκατάστατα καπνού	365.907	425.298	357.434	429.566	371.500
Γαλακτοκομικά	119.161	147.011	176.933	170.376	205.066
Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξύδι	111.411	136.702	138.119	133.455	140.644
Λαχανικά	128.463	97.932	95.909	93.239	130.841
Παρασκευάσματα με βάση τα δημητριακά	82.379	122.378	101.693	110.625	124.951
Δημητριακά	101.398	50.157	40.447	114.930	105.237
Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα	23.359	28.678	21.127	41.856	85.881
Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	51.679	59.265	63.026	72.066	78.606
Σπέρματα, σπόροι και διάφοροι καρποί	48.569	44.479	53.709	60.249	59.651
Παρασκευάσματα κρεάτων και ψαριών	19.321	21.580	24.979	33.653	43.236
Δέρματα	39.607	41.476	32.715	35.387	41.934
Τροφές παρασκευασμένες για ζώα	30.910	24.366	28.481	29.833	31.500
Κρέατα	11.488	14.679	16.159	27.099	19.983
Κακάο και παρασκευάσματα αυτού	11.271	13.629	13.179	12.196	10.271
Προϊόντα αλευροποιίας	13.878	9.107	10.909	10.822	9.043
Φυτά	2.070	2.793	3.440	3.980	5.435
Γόμες, ρητίνες και εκχυλίσματα φυτικά	6.745	5.526	5.049	5.413	5.357
Καφές, τσάι, ματέ και μπαχαρικά	7.721	7.866	7.883	5.477	4.821
Ζώα ζωντανά	5.240	2.322	2.779	3.162	3.566
Άλλα προϊόντα ζωικής προέλευσης	2.426	1.942	3.266	2.621	2.248
Άλλα προϊόντα φυτικής προέλευσης	381	863	878	580	371
Σύνολο αγροτικών προϊόντων και τροφίμων	2.944.687	3.259.958	3.031.745	3.477.617	3.889.388
Σύνολο εξαγωγών	10.270.631	11.487.975	11.892.922	13.692.515	16.497.853
% συμμετοχή στο σύνολο	28.7%	28.4%	25.5%	25.4%	23.6%

Πηγή: ΣΕΒΕ, Πορεία Ελληνικών εξαγωγών 2002-2006

Κεφάλαιο 3^ο Δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων

3.1 Έννοια Δημοπρατηρίου

Η δημοπράτηση είναι μια διαδικασία αγοράς και πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών. Όσοι συμμετέχουν σε αυτό είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν κάποιο συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για να αποκτήσουν το προϊόν ή την υπηρεσία που δημοπρατείται. Συνήθως, το προϊόν κατοχυρώνεται σε αυτόν που έχει κάνει την καλύτερη προσφορά, δηλαδή στην υψηλότερη τιμή.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (2011): Ως Δημοπρατήριο θεωρείται μια συμβατικά ή ψηφιακά οργανωμένη αγορά αγροτικών προϊόντων, στο πλαίσιο της οποίας οι παραγωγοί προσφέρουν τα προϊόντα αυτά σε ενδιαφερόμενους με ελεύθερα διαπραγματεύσιμες τιμές. Στο παρακάτω πίνακα, αναφέρουμε διάφορους ορισμούς των Δημοπρασιών.

Πίνακας 12: Ορισμοί των δημοπρασιών

Συγγραφέας	Ορισμός Δημοπρασίας
Klein, 1997	«Όλες εκείνες οι επισημοποιημένες διαδικασίες συναλλαγής στις οποίες οι μεταξύ των συναλλασσομένων σχέσεις διέπονται πάντοτε από ανάλογους και πολύ συγκεκριμένους όρους»
Smith, 1989	«Οι πραγματικές δημοπρασίες σε αντίθεση με τα θεωρητικά τους μοντέλα δεν αποτελούν σε καμιά περίπτωση αποκλειστικές ή κύριες διαδικασίες συναλλαγής παρά μόνο διαδικασίες διαχείρισης της δισημίας και αβεβαιότητας των αξιών με την καθιέρωση κοινωνικών εννοιών και κοινωνικής συναίνεσης»
McAfee & McMillan, 1987	«Οι δημοπρασίες αποτελούν μηχανισμούς της αγοράς οι οποίοι διαθέτουν λεπτομερείς κανόνες προσδιορισμού της κατανομής πόρων και τιμών βάση των προτάσεων

	προσφοράς των συμμετεχόντων τους »
Schrader & Henderson, 1980	«μηχανισμοί ανταγωνιστικού marketing και τιμολόγησης οι οποίοι αντιδιαστέλλονται άλλους μηχανισμούς τιμολόγησης και κατανομής προϊόντων και υπηρεσιών σε μια οικονομία της αγοράς όπως αυτούς των ιδιωτικών συμφωνητικών και καταλόγων»

Πηγή: <http://www.floraholland.com/media/127448/Kengetallen%20EN%202011.pdf>
(2011)

Υπάρχουν πολλές μορφές δημοπράτησης που όμως διαφέρουν από τη βασική μορφή. Η ποικιλότητα οφείλεται στους χρονικούς περιορισμούς, στις ελάχιστες ή στις μέγιστες τιμές με τις οποίες ο αγοραστής πρέπει να κάνει την προσφορά του και στους ειδικούς κανόνες που καθορίζουν την τιμή που θα κατοχυρωθεί ως η τιμή πώλησης των προϊόντων.

Οι συμμετέχοντες (υποψήφιοι αγοραστές), μπορεί είτε να γνωρίζονται είτε όχι. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία προσωπικά ή εξ' αποστάσεως μέσω της χρησιμοποίησης της σύγχρονης τεχνολογίας (internet). Οι πωλητές των προϊόντων πληρώνουν στο δημοπρατήριο ή στην επιτροπή των δημοπρατών ένα ποσοστό επί του ύψους των πωλήσεων που επιτυγχάνουν.

Σύμφωνα με το Sustainable Agriculture Network (SAN, 1996), οι παραγωγοί στις αγροτικές περιοχές πρέπει να είναι περισσότερο δημιουργικοί, από αυτούς που βρίσκονται κοντά στα μεγάλα αστικά κέντρα και μπορούν να επικοινωνούν καλύτερα και ευκολότερα με τους καταναλωτές.

Σύμφωνα με τους Hanson, Rada (1992) οι παραγωγοί, όταν δεν υπάρχουν οι συνεταιρισμοί, πρέπει από μόνοι τους να ψάχνουν χονδρέμπορους-πελάτες

Σύμφωνα με τους Stephan Tubene και Hanson(2002) εξετάστηκαν τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων στην Πεννσυλβάνια ως εναλλακτικό μέσο στρατηγικής προώθησης των προϊόντων των μικροπαραγωγών. Η έρευνα βασίστηκε στις απαντήσεις των μάνατζερ των δημοπρατηρίων που υπήρχαν στην Πεννσυλβάνια το 1999. Από τα δέκα δημοπρατήρια, ανταποκρίθηκαν τα εννιά.

Το συμπέρασμα είναι ότι τα δημοπρατήρια είναι μια καλή εναλλακτική λύση εμπορίας για τις μικρές μονάδες παραγωγής απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών ενώ όλα τα δημοπρατήρια εκπληρώνουν τις προσδοκίες της αγοράς και τους στόχους για τους οποίους σχεδιάστηκαν

Σύμφωνα με τον Γκλαβακή (2006), τα δημοπρατήρια πρέπει να βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και συγκεκριμένα κοντά σε μεγάλες πόλεις, σε εύφορους αρδευόμενους κάμπους, με συγκοινωνιακό δίκτυο, και γεωργούς πρόθυμους να ασχοληθούν.

3.2 Μορφές δημοπράτησης

Οι πιο γνωστές μορφές δημοπράτησης στη βιβλιογραφία είναι (Klemperer, 2003, Krishna, 2002):

1. “English auction or open ascending price auction”

Σύμφωνα με την παραπάνω μορφή, η οποία είναι και η πιο δημοφιλής, ο δημοπράτης ανακοινώνει την τιμή εκκίνησης και οι ενδιαφερόμενοι συναγωνίζονται για το ποιος θα προσφέρει την υψηλότερη τιμή πάνω από την τιμή εκκίνησης. Για να διεκπεραιωθεί μία διαδικασία δημοπρασίας πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον δύο συμμετέχοντες. Μόνο αν υπάρχει ένας ενδιαφερόμενος που προσφέρει την υψηλότερη τιμή η διαδικασία τελειώνει και ο νικητής αγοράζει το προϊόν στην τιμή που προσέφερε. Σε αυτό το είδος δημοπρασίας τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης είναι αντίκες, έργα τέχνης, κτίρια κ.α., κυρίως πράγματα που διατηρούν την αξία τους στο χρόνο.

2. “Dutch auction or open descending price auction”

Αυτή η μορφή δημοπρασίας, όπως και η προηγούμενη, γίνεται με ανοικτές προσφορές, γνωστές σε όλους τους συμμετέχοντες, μόνο που σε αυτή την περίπτωση ακολουθείται μια αντίστροφη διαδικασία. Ο δημοπράτης θέτει μια υψηλή τιμή και όσο περνάει η ώρα, η τιμή πέφτει. Αυτό συμβαίνει γιατί όποιος δηλώσει επιθυμία να αγοράσει το εμπόρευμα στην τιμή που επικρατεί εκείνη τη στιγμή, το παίρνει σε αυτή την τιμή. Το εμπόρευμα μπορεί να πουληθεί εξ’ ολοκλήρου σε αυτόν που έκανε την υψηλότερη προσφορά. Εάν καλυφθεί η αρχική ζήτηση και υπάρχει και άλλο εμπόρευμα προς διάθεση, η τιμή μειώνεται για να ικανοποιήσει τους άλλους

συμμετέχοντες και να πουληθεί όλο το εμπόρευμα. Η παραπάνω μορφή δημοπράτησης είναι γνωστή ως “Dutch tulip auction” και χρησιμοποιείται για προϊόντα που αλλοιώνονται εύκολα, όπως ο καπνός, τα ψάρια, τα λουλούδια, τα φρούτα κ.α

3. “Sealed first-price auction”

Στο συγκεκριμένο τύπο δημοπρασίας, όλοι λαμβάνουν μέρος καταθέτουν σε ένα χαρτί τη δική τους προσφορά, χωρίς να την γνωρίζουν οι υπόλοιποι. Οι συμμετέχοντες έχουν δικαίωμα για μία μόνο προσφορά ο καθένας, ενώ ο νικητής είναι αυτός που έχει κάνει την υψηλότερη.

4. “Sealed second-price auction or vicyrey auction”

Η συγκεκριμένη μορφή δημοπρασίας μοιάζει με την “sealed first-price auction”, αλλά ο νικητής δεν πληρώνει τη δική του προσφορά, αλλά τη δεύτερη υψηλότερη.

3.3 Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων: εμπειρική διερεύνηση των δημοπρατηρίων του Βελγίου και της Ολλανδίας

Η διερεύνηση και η εξέταση λειτουργίας των δημοπρατηρίων αγροτικών προϊόντων της κεντρικής Ευρώπης έχει στόχο την κατανόηση μιας ξεχωριστής μορφής εμπορίας των οπωροκηπευτικών και των λουλουδιών. Η αναφορά θα συμβεί, κατά κύριο λόγο στο Βέλγιο και στην Ολλανδία. Η λειτουργία των προαναφερθέντων δημοπρατηρίων είναι της μορφής, “Dutch auction ή open descending price auction”. Η συγκεκριμένη μορφή βοηθάει τον παραγωγό που παράγει ποιοτικά προϊόντα να επιτυγχάνει καλύτερες τιμές, διότι ο έμπορος είναι διατεθειμένος να προσφέρει υψηλή τιμή για να είναι σίγουρος ότι θα τα προμηθευτεί, ειδάλως έχει τον κίνδυνο να αγοραστούν από κάποιον άλλον και να μην μπορεί να προμηθεύσει την αγορά (τους πελάτες του).

3.4 Ολλανδία

Η Ολλανδία έχει επενδύσει πιο πολύ από κάθε άλλη χώρα στα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων και κυρίως λουλουδιών. Το δημοπρατήριο ανθέων Flora Holland αποτελεί συνεταιρισμό που απαριθμεί περίπου 5,000 μέλη από την Ολλανδία και άλλες ανθοπαραγωγικές χώρες. Αποτελεί τον παγκόσμιο ηγέτη στην αγορά των ανθοκομικών προϊόντων.

Το δημοπρατήριο Flora Holland προσφέρει στους παραγωγούς και στους αγοραστές, έξη εθνικές και διεθνείς αγορές που βρίσκονται κοντά στις πιο σημαντικές περιοχές παραγωγής της Ολλανδίας. Οι περιοχές Aalsmeer, Naaldwijk και Rijnsburg είναι κυρίως προσανατολισμένες στις εξαγωγές, ενώ οι αγορές Bleiswijk και Eelde απευθύνονται κυρίως στην εγχώρια Ολλανδική αγορά. Η αγορά Veiling Rhein-Maas είναι μια αγορά λαχανικών συνεργασίας μεταξύ Flora Holland και Landgard (Γερμανική αγορά). Να σημειωθεί πως από τις 27 Νοεμβρίου 2010 η αγορά Venlo που ανήκε στο δημοπρατήριο Flora Holland προσαρτήθηκε στην Veiling Rhein-Maas.

Το δημοπρατήριο Flora Holland προσφέρει στους πελάτες την μεγαλύτερη και πληρέστερη ποικιλία ανθέων και φυτών (20,000 διαφορετικά είδη κάθε μέρα) που παράγονται παγκοσμίως. Καθημερινά, σχεδόν 8,000 παραγωγοί από όλο τον κόσμο διαπραγματεύονται τα άνθη και τα φυτά στις διάφορες αγορές. Στόχος του συνεταιρισμού είναι η επίτευξη της πλεονεκτικότερης θέσης αγοράς στα μέλη – παραγωγούς, με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζονται οι εγκαταστάσεις για κάθε μια αγορά του δημοπρατηρίου.

Πίνακας 13: Οι εγκαταστάσεις του Δημοπρατηρίου

Facilities	Aalsmeer	Naaldwijk	Rijnsburg	Bleiswijk	Eelde
Clocks	14	11	7	3	3
Auction rooms	3	4	1	1	1
Auction buildings surface area	1,287,813 m ²	736,000 m ²	400,000 m ²	123,000 m ²	46,975 m ²
Owned by traders/customers	208,861 m ²	207,000 m ²	67,700 m ²	90,957 m ²	10,036 m ²
Number of customers with accommodation on auction site	450	450	180	85	26
Surface area cold storage	1,561 m ²	43,000 m ²	37,500 m ²	3,800 m ²	3,440 m ²
Number of trolleys and Danish containers handled	4,053,227	2,834,361	984,943	93,928	223,613
Number of docks	530	520	296	115	22

Πηγή: <http://www.floraholland.com/media/127448/Kengetallen%20EN%202011.pdf>
(2011)

Το δημοπρατήριο Flora Holland απασχολεί πάνω από 4,000 άτομα. Το δίκτυο αγορών έχει ετήσιο κύκλο εργασιών σε άνθη και φυτά πάνω από 4 δις € (2011).

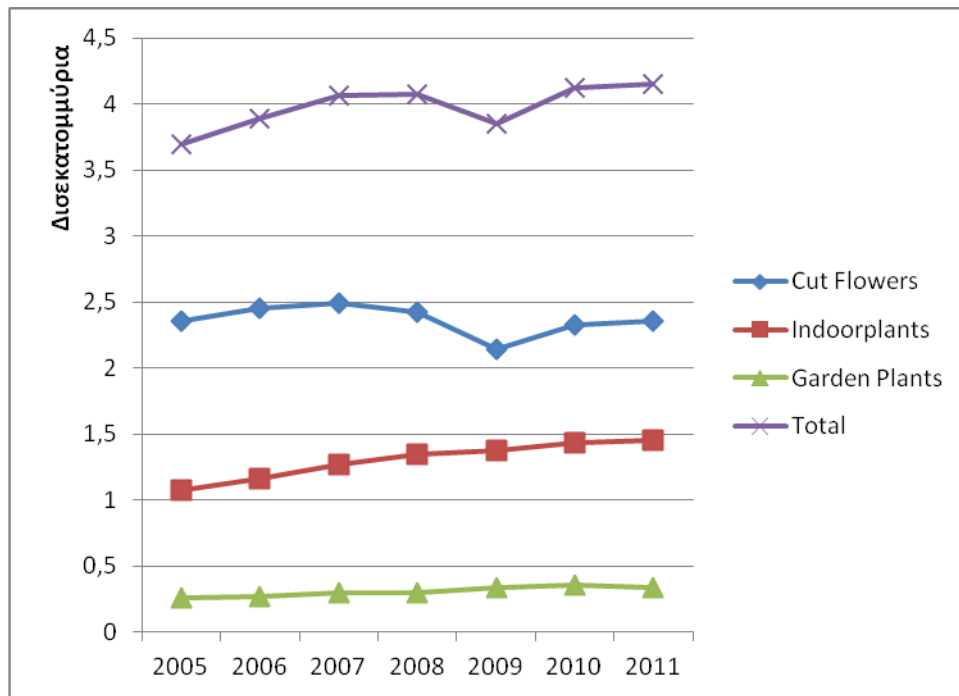
Στον πίνακα παρακάτω παρουσιάζεται ο κύκλος εργασιών του δημοπρατηρίου Flora Holland για την χρονική περίοδο 2005-2011.

Πίνακας 14: Κύκλος εργασιών δημοπρατηρίου FloraHolland (σε €)

	Cut Flowers	Indoorplants	Garden Plants	Total
Year	Turnover	Turnover	Turnover	Turnover
2005	2.359.828.551	1.078.632.363	257.119.517	3.695.580.432
2006	2.454.328.539	1.163.796.261	274.190.310	3.892.315.111
2007	2.497.078.418	1.266.205.625	300.156.451	4.063.440.494
2008	2.424.945.672	1.350.165.342	298.496.258	4.073.607.271
2009	2.143.628.291	1.376.298.081	335.976.178	3.855.902.550
2010	2.329.798.935	1.434.452.029	357.486.185	4.121.737.149
2011	2.352.819.673	1.457.634.821	338.702.858	4.149.157.352

Πηγή: Irma van der Hoeven, Rapportage Consultant, market and Information FloraHolland. (2012)

Όπως φαίνεται στο σχήμα στη συνέχεια, ο συνολικός κύκλος εργασιών το 2011 ξεπέρασε τα 4 δις €, ενώ τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν τα δρεπτά άνθη, άνω από 3,5 δις €. Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών σε συνάρτηση με το έτος από το 2005 έως 2011 ανά κατηγορία προϊόντος αλλά και το συνολικό, παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα

Πηγή: Irma van der Hoeven, Rapportage Consultant, market and Information FloraHolland.

Σχήμα 6: Turnover 2005-2011

Όπως παρατηρείται, ο κύκλος εργασιών διαμορφώνεται κυρίως από πωλήσεις δρεπτών ανθέων, έπειτα από τα φυτά εσωτερικού χώρου ενώ η κατηγορία με το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής στην διαμόρφωση του ετήσιου κύκλου εργασιών είναι τα φυτά εξωτερικού χώρου ή τα φυτά κήπου.

Οι χώρες που εμπιστεύονται κυρίως την αγορά Flora Holland τόσο στα δρεπτά άνθη αλλά και στα φυτά γλάστρας παρουσιάζονται στη συνέχεια

Πίνακας 15: Οι κυριότεροι προορισμοί δρεπτών ανθέων και φυτά γλάστρας του Δημοπρατηρίου Flora Holland βάση τζίρου

Most important destinations of cut flowers and potted plants (in mln. €)	Export value 2011	Total export share
Germany	1,573	30,0%
United Kingdom	744	14,2%
France	682	13,0%
Italy	322	6,1%
Total	3,321	63,3%

Πηγή: <http://www.flora-holland.com/media/127448/Kennedale%20EN%202011.pdf> (2011)

Παρατηρούμε πως πάνω από το 60% του εμπορεύσιμου προϊόντος οδηγείται σε τέσσερις χώρες ενώ το 80% του κύκλου εργασιών προέρχεται από αυτές τις χώρες. Τέλος, παρακάτω θα παρουσιάσουμε τα κυρίως διακινήσιμα προϊόντα που εμπορεύονται στον συνεταιρισμό, ανά κατηγορία.

Πίνακας 16: Τα κυριότερα προϊόντα που δημοπρατούνται στο συνεταιρισμό βάση τζίρου

Top 10 outdoor plants sold 2011 (in mln. €)	Turnover	Top 10 indoor plants sold 2011 (in mln. €)	Turnover	Top 10 indoor plants sold 2011 (in mln. €)	Turnover
Buxus	18	Phalaenopsis	415	Rosa	761
Pelargonium	18	Kalanchoe	54	Chrysanthemum (spary)	267
Viola	17	Anthurium	52	Tulipa	223
Hydrangea	14	Rosa	45	Lilium	146
Lavandula	11	Chrysanthemum	31	Gerbera	124
Osteospermum	11	Dracaena	30	Chrysanthemum (disbudded)	68
Helleborus	8	Ficus	28	Cymbidium	59
Petunia	7	Hyacinthus	28	Freesia	47
Clematis	6	Hydrangea	27	Eustoma russellianum	41
Fuchsia	6	Spathiphyllum	23	Hippeastrum	36

Πηγή: <http://www.floraholland.com/media/127448/Kengetallen%20EN%202011.pdf>
(2011)

3.5 Λειτουργία Δημοπρατηρίου

Το ανώτατο όργανο του παραπάνω συνεταιρισμού, είναι η γενική συνέλευση των μελών του που γίνεται δύο φορές το χρόνο. Μια από τις βασικές αρμοδιότητές της είναι να διορίζει το διοικητικό συμβούλιο. Όσο περισσότερες πωλήσεις επιτυγχάνουν τα μέλη του συνεταιρισμού μέσω των δημοπρατηρίων τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα έχουν να αποκτήσουν δικαίωμα ψήφου.

Η Flora Holland στις δημοπρασίες της, δεν χρησιμοποιείται παραδοσιακά ρολόγια δημοπράτησης, αλλά ψηφιακά στα οποία ο πωλητής μπορεί να αναφέρει την επωνυμία του και να δείχνει στον υποψήφιο αγοραστή το προϊόν του μέσω φωτογραφίας. Ακόμη, μια σπουδαία εξέλιξη στο εμπόριο των λουλουδιών μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας είναι η συμμετοχή των εμπόρων στη δημοπρασία εξ' αποστάσεως μέσω του διαδικτύου. Η παραπάνω εξέλιξη εξυπηρετεί και τον έμπορο αλλά και τον ίδιο τον παραγωγό, γιατί μπορεί να απευθύνει το προϊόν του σε μεγαλύτερο αγοραστικό κοινό.

Το πλαίσιο κανόνων του δημοπρατηρίου περιλαμβάνει την κατανόηση και αποδοχή της δέσμευσης των κανόνων που πρέπει να τηρεί όποιος συναλλάσσεται ή χρησιμοποιεί τις εγκαταστάσεις του δημοπρατηρίου. Θέτει όρους εισόδου και συμπεριφοράς στον ευρύτερο χώρο του δημοπρατηρίου.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ότι δικαίωμα εισόδου έχουν όσοι είναι 18 ετών και άνω, ενώ δεν επιτρέπεται η είσοδος σε κατοικίδια. Υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τους κανόνες πυρασφάλειας, υγιεινής, κτλ. και όσοι χρησιμοποιούν τα καροτσάκια φόρτωσης λουλουδιών πρέπει να τα επιστρέφουν σε συγκεκριμένη ώρα (7πμ).

Όταν τα καροτσάκια χρησιμοποιούνται εκτός των εγκαταστάσεων της αγοράς, εφόσον έχουν ενοικιαστεί, πρέπει να συνοδεύονται από μια ειδική κλειδαριά, στην οποία αναγράφεται κωδικός barcode, ο οποίος αλλάζει από ενοικιαστή σε ενοικιαστή και επιτρέπει την οργάνωση να ελέγχει που βρίσκεται το καροτσάκι. Επίσης δεν επιτρέπονται τα εύφλεκτα αντικείμενα

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα άρθρα των κανονισμών που αναφέρονται στο ποιος έχει ευθύνη για τυχόν ζημιές και ποιος επωμίζεται τις αποζημιώσεις. Σύμφωνα με τον κανονισμό της συγκεκριμένης αγοράς, η ίδια η αγορά του Aaslmeer φέρει ευθύνη για ότι ζημία είναι ξεκάθαρο ότι προήλθε από δική της υπαιτιότητα ή εκούσια

αμέλεια, με εξαίρεση της αποκλειστικής ευθύνης από το νόμο. Εάν οι παραγωγοί, οι πωλητές ή οι αγοραστές δημιουργήσουν ζημία από δική τους υπαιτιότητα υποχρεούνται να καταβάλλουν την ανάλογη αποζημίωση. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν κανόνες για την κίνηση και στάθμευσή των αυτοκινούμενων μέσων εντός των εγκαταστάσεων της αγοράς. Οι τυχόν παραβάσεις είναι πολύ εύκολα αντιληπτές γιατί ο χώρος όχι απλά βιντεοσκοπείται, αλλά η βιντεοσκόπηση παρακολουθείται από τους εργαζόμενους του δημοπρατηρίου καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του.

Όσον αφορά τον εφοδιασμό της αγοράς, αυτός μπορεί να γίνει είτε με τα προϊόντα που παράγουν τα μέλη της οργάνωσης, είτε με προϊόντα από μη μέλη της οργάνωσης, εφόσον το εγκρίνει η εκτελεστική επιτροπή. Επίσης, η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει αγοραστές ή εισαγωγείς που είναι εγγεγραμμένοι της VBA (Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer) να εμπορευτούν μέσω αυτής προϊόντα, τα οποία έχουν πουληθεί μετά από προσφορά των ίδιων των καλλιεργητών.

Κάποιοι παραγωγοί μπορούν κατόπιν παραγγελίας, να παραδώσουν το προϊόν τους σε ομάδες που έχουν ενοικιασμένο χώρο στις εγκαταστάσεις της αγοράς από τις 6μμ – 6πμ, με την προϋπόθεση ότι δεν χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις εκτός από την οδό πρόσβασης.

Η παράδοση των προϊόντων στη VBA υπόκειται σε μια εισφορά γι' αυτόν που την προσκομίζει. Η VBA έχει το δικαίωμα να μην δεχθεί προϊόντα ή να επιβάλλει περιορισμούς στην προσφορά των προϊόντων προς αυτήν.

Για να γίνει η πώληση των προϊόντων στη VBA, ο πωλητής στέλνει μια ακριβή, αποπερατωμένη ηλεκτρονική εντολή, στην οποία αναφέρει τα προϊόντα προς πώληση στην αγορά. Ο πωλητής είναι υποχρεωμένος να τα παραδώσει μέσα σε ένα 24ωρο, όπως και να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για τη συναλλαγή-newsletter (όνομα, διεύθυνση, τηλεφωνικός αριθμός, όνομα του προϊόντος, κωδικό, περιγραφή ποιότητας, βαθμολογία και κωδικό αναφοράς αναφορικά με την συσκευασία). Εκτός από την συσκευασία και την βαθμολογία του προϊόντος ο πωλητής έχει και την ευθύνη της φόρτωσης.

Τα προϊόντα που πρέπει να δημοπρατηθούν είναι απαραίτητο να βρίσκονται στο μέρος που υποδεικνύει η VBA στον πωλητή μέσω της δημοσίευσης του newsletter. Η μη συμμόρφωση με τις παραπάνω υποχρεώσεις δίνει το δικαίωμα στην οργάνωση να αναστείλει ή να ακυρώσει την περάτωση της διαδικασίας, χωρίς να της

στερεί το δικαίωμα να επιβάλλει πρόστιμα. Σε περίπτωση που τα προϊόντα έχουν παραδοθεί χωρίς τα απαραίτητα στοιχεία που προαναφέραμε το δημοπρατήριο έχει δικαίωμα να δημοπρατήσει τα προϊόντα για ίδιο λογαριασμό εάν ο πωλητής δεν μπορεί να αποδείξει επιτυχώς ότι τα προϊόντα ανήκουν σε αυτόν.

Σε περίπτωση που τα προϊόντα προς πώληση δεν ικανοποιούν τα ελάχιστα standard ποιότητας που θέτει η αγορά ή αν δεν ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις φόρτωσης, τότε τα προϊόντα καταστρέφονται και το κόστος καταστροφής επιβαρύνει τον πωλητή. Όταν ο πωλητής επωφελείται από μια ή περισσότερες υπηρεσίες που του προσφέρει η αγορά, για να μπορέσει να πουλήσει τα προϊόντα του, υποχρεούται πρωτίστως να διευθετήσει την τιμή πώλησης και να μεταφέρει άμεσα τα χρήματα που χρωστάει στο λογαριασμό της αγοράς.

Τα συγκεκριμένα χρήματα περιλαμβάνουν προμήθειες, εισφορές, κόστος χρήσης συσκευαστηρίου, καροτσιών, μεταφορικών κ.α. Με τη σειρά της η VBA εγγυάται να μεταφέρει στο λογαριασμό του πωλητή τα έσοδα από την πώληση του προϊόντος στη δημοπρασία μέσα σε 24 ώρες από την παράδοση του προϊόντος. Έπειτα από τις μειώσεις που υπόκεινται ο λογαριασμός από την πώληση της δημοπρασίας λόγω των εξόδων που χρωστάει ο παραγωγός, το υπόλοιπο καταβάλλεται σε εβδομαδιαία βάση. Αν η αγορά δεν έχει πληρωθεί για τα προϊόντα που έχει αγοράσει ο έμπορος και τα οποία του έχουν διανεμηθεί, δεν μπορεί να υποχρεώσει τον πωλητή να επιστρέψει τα χρήματα που έχει λάβει εξαιτίας της πώλησης εκτός εάν:

1. Το ποσό δεν οφείλεται από τον αγοραστή,
2. Ο πωλητής δεν παρείχε τις απαιτούμενες πληροφορίες ή συνεργασία για να τακτοποιηθούν οι οφειλές του αγοραστή,
3. Το διαβιβαστικό με τα στοιχεία παράδοσης των εμπορευμάτων στην αγορά δεν παραλήφθηκε εντός 24 ωρών από την παράδοση των προϊόντων.

Οι έμποροι-αγοραστές των προϊόντων της VBA πρέπει να είναι εγγεγραμμένα μέλη για να συναλλάσσονται με την αγορά.

Η εγγραφή οποιουδήποτε μέλους αγοραστή (εμπόρου) μπορεί να ανακληθεί από την εκτελεστική επιτροπή μόνιμα ή προσωρινά, εάν χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση κάποιος έμπορος αγοράσει τα προϊόντα ενός μέλους-παραγωγού χωρίς διακανονισμό μέσω της VBA.

Οι έμποροι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, στους “account holders” και στους “cash buyers”. Οι “account holders”, έχουν απεριόριστο όριο πίστωσης στον τραπεζικό τους λογαριασμό.

Ο “cash buyer”, απαιτείται να προσέλθει στο ταμείο με την γκρι κάρτα πριν την αγορά. Προτού περάσουν τα προϊόντα στον αγοραστή, ο “cash buyer” πρέπει να περάσει από το ταμείο για να διευθετήσει το λογαριασμό του εντός της ημέρας που έγινε η αγορά. Σημαντικός κανόνας είναι ότι η αγορά με κάρτα άλλου προσώπου δεν επιτρέπεται, ενώ ο αγοραστής του οποίου το όνομα έχει εγγραφεί στην κάρτα είναι υπεύθυνος για τα προϊόντα ακόμα και αν η κάρτα του χρησιμοποιήθηκε χωρίς την συγκατάθεση του από άλλον.

Όταν η VBA έχει πληρώσει τον παραγωγό-πωλητή, οι αξιώσεις του τελευταίου ως προς τον αγοραστή θεωρείται ότι έχουν εκχωρηθεί στη VBA, και σε περίπτωση που γίνει καθυστέρηση πληρωμών, υποχρεούται να πληρώσει νόμιμο τόκο μαζί με τις νομικές συνέπειες της καθυστέρησης του χρέους. Εάν επαναληφθεί η καθυστέρηση στις πληρωμές του, η διοίκηση μπορεί να τον εξαιρέσει από την αγορά για μια περίοδο.

Όσον αφορά τη διανομή των προϊόντων σύμφωνα με τον κανονισμό, τα προϊόντα θεωρούνται διανεμημένα όταν τοποθετηθούν στο χώρο που είναι σχεδιασμένος από τη VBA για τον έμπορο-αγοραστή ή όταν ο έμπορος τα έχει πάρει κατευθείαν από την εταιρία παραγωγής του πωλητή-παραγωγού. Αν ο αγοραστής λάβει περισσότερα προϊόντα από όσα αγόρασε, οφείλει να ενημερώσει την αγορά. Η μεταφορά των προϊόντων που πουλήθηκαν στον έμπορο πρέπει να γίνει την ίδια τη μέρα της πώλησης, γιατί εάν παραμείνουν τα εμπορεύματα περισσότερο από 1 μέρα στις εγκαταστάσεις της αγοράς, αυτή έχει δικαίωμα να τα επαναδημοπρατήσει με επιβάρυνση του αγοραστή.

Αν προκληθεί μια κατακόρυφη μείωση στην τιμή των προϊόντων μιας παρτίδας κατά τη δημοπρασία, λόγω βλάβης του ηλεκτρονικού συστήματος, η οργάνωση καθιστά τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν άκυρες και ξαναδημοπρατεί τη συγκεκριμένη παρτίδα, χωρίς να επιβαρύνεται ούτε ο αγοραστής ούτε ο πωλητής. Βέβαια, ο αγοραστής μπορεί να ισχυριστεί ότι έκανε λάθος στην επιλογή του κατά την δημοπρασία κάτι το οποίο γίνεται αποδεκτό μόνο αν η VBA κρίνει ότι το λάθος έγινε εξαιτίας απόσπασης της προσοχής του αγοραστή λόγω

ταραχής στην αίθουσα. Μόνο δύο λάθη τέτοιου είδους δικαιούνται να κάνουν οι αγοραστές.

3.6 Βέλγιο

Στη χώρα του Βελγίου λειτουργούν 9 λαχαναγορές που έχουν δημοπρατήρια οπωροκηπευτικών προϊόντων. Ο τρόπος λειτουργίας αυτών είναι παρόμοιος

Το μεγαλύτερο δημοπρατήριο βρίσκεται στη λαχαναγορά του Mechelse veilingen(25 χιλ έξω από τις Βρυξέλες), και διαθέτει κυρίως φρούτα και λαχανικά. Ιδρύθηκε το 1950 και αποδείχθηκε ότι ήταν η λύση στη δυσχερή θέση των αγροτών στην αγορά εκείνης της εποχής. Οι αγρότες αντιμετώπιζαν προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων τους και γι' αυτό είχαν αδυναμία διαμόρφωσης ικανοποιητικών τιμών. Η ίδρυση του δημοπρατηρίου οργάνωσε τις πωλήσεις τους, ανέβασε τις ποιοτικές προδιαγραφές των προϊόντων τους και συνέβαλλε στην διαδικασία συσκευασίας.

Με τον κύκλο εργασιών πάνω από 200 εκ. €, το δημοπρατήριο Mechlin είναι το μεγαλύτερο συνεταιριστικό δημοπρατήριο, ενώ τροφοδοτεί την αγορά των Βρυξελών και άλλων πόλεων του Βελγίου ενώ μέσω αυτής εξάγονται και προϊόντα σε Γερμανία, Γαλλία και Ολλανδία. Η αγορά συγκροτείται από συνεταιριστική οργάνωση δύο χιλιάδων μελών και στεγάζεται σε ένα χώρο πεντακοσίων στρεμμάτων (500) με στεγασμένους χώρους διακοσίων πενήντα (250) στρεμμάτων εκ των οποίων τα εκατόν είκοσι (120) στρέμματα είναι ψυκτικοί θάλαμοι.

Πηγή: Luc Peeters, Manager external relations and sustainability Mechelen auctions (2012)

Εικόνα 1: Το Δημοπρατήριο Mechelin.

Στην αγορά αυτή απασχολούνται περίπου διακόσιοι (225) υπάλληλοι και το σύνολο του ετήσιος τζίρος από το 2005 έως 2011 ήταν 205 εκ. €.

Στον πίνακα παρακάτω παρουσιάζεται ο κύκλος εργασιών του δημοπρατηρίου Mechelin για την χρονική περίοδο 2005-2011.

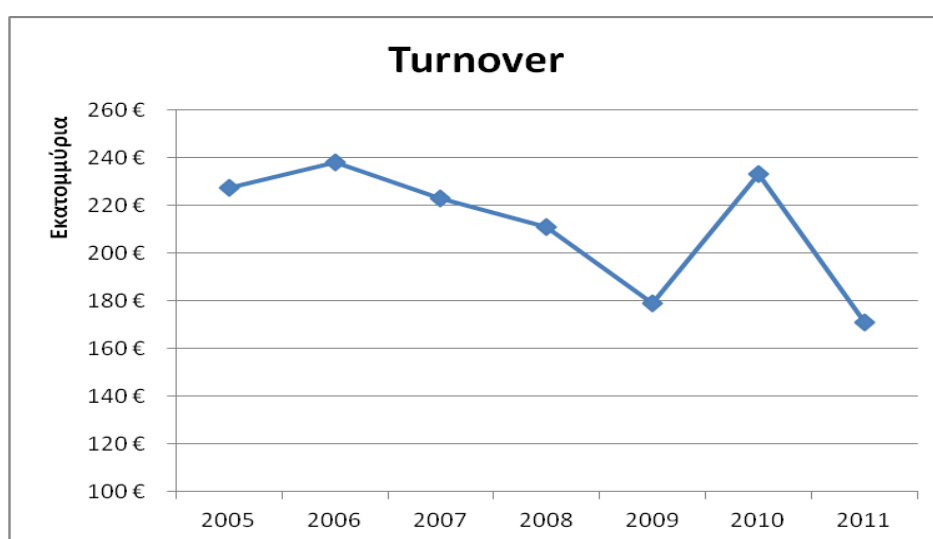
Πίνακας 17: Κύκλος εργασιών δημοπρατηρίου Mechelin (σε €)

Year	Total Turnover
2005	227.589.138
2006	237,952,326
2007	223,004,350

2008	211,033,227
2009	178,883,006
2010	233,351,455
2011	171,138,921

Πηγή: <http://mv.be/en/about-the-auction-of-mechlin/figures/> (2012)

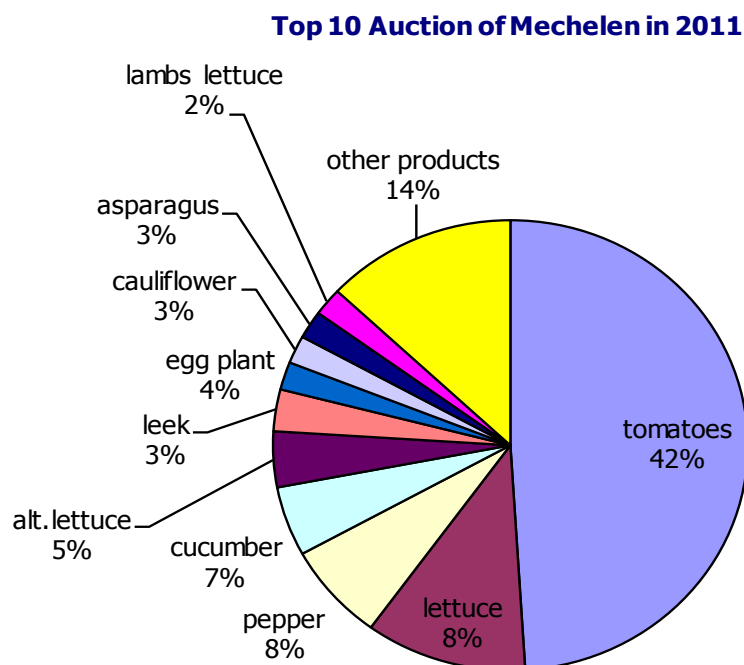
Όπως παρουσιάζεται στον παραπάνω Πίνακα , ο κύκλος εργασιών το 2011 ξεπέρασε τα 171 εκ. €, ενώ το μέγιστο του κύκλου εργασιών παρουσιάζεται τους μήνες Απρίλιο, Μάιο, Ιούνιο και Ιούλιο, όπου οι πωλήσεις εκείνη την περίοδο υπερβαίνουν τα 25 εκ. €. Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών σε συνάρτηση με το έτος από το 2005 έως 2011 παρουσιάζεται παρακάτω

Πηγή: <http://mv.be/en/about-the-auction-of-mechlin/figures/> (2012)

Σχήμα 7: Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών σε συνάρτηση με το έτος από το 2005 έως 2011

Επίσης, παρακάτω στο παρακάτω σχήμα , παρουσιάζεται ο κύκλος εργασιών ανά κατηγορία προϊόντος σε ποσοστό επί του συνολικού κύκλου εργασιών του δημοπρατηρίου.

Πηγή: [http://mv.be/en/about-the-auction-of-mechlin/figures/\(2012\)](http://mv.be/en/about-the-auction-of-mechlin/figures/(2012))

Σχήμα 8: Ο κύκλος εργασιών ανά κατηγορία προϊόντος σε ποσοστό επί του συνολικού κύκλου εργασιών του δημοπρατηρίου.

Όπως παρουσιάζεται, ο κύκλος εργασιών διαμορφώνεται κυρίως από πωλήσεις λαχανικών και ένα μικρότερο τμήμα από φρούτα και λουλούδια. Οι τομάτες αποτελούν τα πιο σημαντικά προϊόντα των δημοπρατηρίων του Mechelin. Γενικά τα πέντε πιο σημαντικά προϊόντα καλύπτουν το 75% του συνολικού κύκλου εργασιών. Αυτά είναι οι τομάτες, τομάτες με κλωνάρι, τα λάχανα, οι πιπεριές και τα αγγούρια.

Οι πελάτες που εμπιστεύονται το δημοπρατήριο του Mechelin τόσο στην εσωτερική αγορά αλλά και στον τομέα της εξαγωγής φαίνεται παρακάτω στο Πίνακα

Πίνακας 18: Πελάτες Δημοπρατηρίου Mechelin.

Export	70% volume
Germany	55%
France	20%
The Netherlands	15%
Others	10%
(RU, Scan, SP, IT, EI, JAP, UK, USA, ...)	
Interior	30% volume
Supermarkets	75%
Wholesale + retail trade	25%

Πηγή: Luc Peeters, Manager external relations and sustainability Mechelen auctions(2012)

3.7 Η λειτουργία του Δημοπρατηρίου

Οι αγρότες-μέλη δηλώνουν ετησίως το είδος και τις ποσότητες των προϊόντων που σκοπεύουν να παράγουν. Τις ποσότητες αυτές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στο σύνολό τους, καθώς βάσει των ως άνω δηλώσεων ο συνεταιρισμός προβαίνει στις απαιτούμενες προεργασίες για την διάθεσή τους. Αν για οποιοδήποτε λόγο κάποιος αγρότης δεν προσκομίσει την προκαθορισμένη παραγωγή, υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση στον συνεταιρισμό και ο γεωργός που είναι μέλος του συνεταιρισμού δεν επιτρέπεται να διαθέσει ούτε ένα κιλό από την παραγωγή του εκτός από τις διαδικασίες της λαχαναγοράς που είναι μέλος.

Κάθε γεωργός έχει την δυνατότητα να ενημερωθεί από το συνεταιρισμό για τις πωλήσεις των προϊόντων που έγιναν την προηγούμενη χρονιά και για τις τιμές που επικρατούν. Στατιστικά στοιχεία των συνεταιρισμών αποτυπώνουν την εικόνα για το

ποια προϊόντα έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση, πληροφορώντας κατά ένα μέρος τον αγρότη για το τι θα ήταν ωφέλιμο να καλλιεργήσει την κάθε χρονική στιγμή.

Ο συνεταιρισμός απασχολεί γεωτεχνικούς, οι οποίοι κάνουν ελέγχους στα μέλη του για τη διαπίστωση ιδανικής καλλιέργειας και τη χρήση σωστών ακίνδυνων φυτοφαρμάκων. Επιπλέον, πραγματοποιούνται έρευνες για την ποιότητα και καταλληλότητα των φαρμάκων, καθώς και χημικές αναλύσεις τόσο στο έδαφος των καλλιεργειών όσο και στα τελικά προϊόντα.

Στο Βέλγιο ισχύουν εξελιγμένες τεχνικές τυποποίησης των οπωροκηπευτικών, ενώ ενδεικτικά αναφέρεται ότι η τομάτα έχει είκοσι δύο (22) ποιοτικές κατηγορίες κατάταξης. Ο έλεγχος των προϊόντων από τον συνεταιρισμό είναι δειγματοληπτικός. Εφόσον, όμως διαπιστωθεί παρατυπία, οι κυρώσεις είναι αυστηρότατες.

Το χρονοπρόγραμμα του δημοπρατηρίου είναι πολύ συγκεκριμένο. Από τις 10πμ–7μμ γίνεται η εκφόρτωση των προϊόντων. Από τις 7μμ–8μμ συγκεντρώνονται τα στοιχεία των οπωρολαχανικών που έχουν προσκομισθεί και μετά τις 8μμ οι ενδιαφερόμενοι έμποροι ή λιανοπωλητές μπορούν να πληροφορηθούν για τις διαθέσιμες ποσότητες από το διαδίκτυο και συγκεκριμένα από την ιστοσελίδα της οργάνωσης. Την επόμενη μέρα από τις 5πμ-8πμ γίνεται η δημοπράτηση των διαθέσιμων προϊόντων του συνεταιρισμού.

Συγχρόνως στο λογιστήριο εκτυπώνεται ηλεκτρονικά το τιμολόγιο με τα στοιχεία του εμπόρου και τις συγκεκριμένες ποσότητες που δημοπρατήθηκαν.

Οι έμποροι προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν στη διαδικασία της δημοπράτησης προμηθεύονται από τον συνεταιρισμό μια ηλεκτρονική κάρτα (σαν πιστωτική), η οποία είναι συνδεδεμένη με τον τραπεζικό λογαριασμό του εμπόρου. Εφόσον ο έμπορος διαθέτει τη συγκεκριμένη κάρτα, βάζοντας την σε ένα ηλεκτρονικό μηχάνημα μπορεί να έχει πρόσβαση στην αίθουσα του δημοπρατηρίου. Η τιμή εκκίνησης είναι υψηλή και καθώς περνάει η ώρα πέφτει ηλεκτρονικά μέχρι να γίνει συμφέρουσα για τους εμπόρους.

Οι έμποροι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να μην προλάβουν να κατοχυρώσουν τις ποσότητες των προϊόντων που θέλουν να αγοράσουν εάν περιμένουν να πέσει η τιμή, γι' αυτό συνήθως αγοράζουν σε υψηλή τιμή προς όφελος του παραγωγού. Όταν ο έμπορος κατοχυρώσει μια ποσότητα ενός προϊόντος αυτόματα το αντίστοιχο ποσό φεύγει από τον τραπεζικό του λογαριασμό και πιστώνεται στο λογαριασμό του

συνεταιρισμού. Την ίδια στιγμή, εκτυπώνεται ηλεκτρονικά το τιμολόγιο με τα στοιχεία του εμπόρου και με τις ποσότητες των προϊόντων που κατοχύρωσε στη δημοπρασία, ενώ παράλληλα δίνεται εντολή στους φορτοεκφορτωτές να μεταφερθεί η ζητούμενη ποσότητα στο σημείο φόρτωσης από το οποίο θα παραδοθεί στο μεταφορικό μέσο του εμπόρου.

Οι ποσότητες των προϊόντων που μένουν αδιάθετες αποθηκεύονται σε ειδικό χώρο-ψυγείο για ένα 24ωρο. Η οργάνωση ειδοποιεί τις φιλανθρωπικές οργανώσεις να έλθουν με δικά τους μέσα να παραλάβουν τα προϊόντα εντελώς δωρεάν μέσα στο συγκεκριμένο 24ωρο. Εάν δεν έλθουν οι φιλανθρωπικές οργανώσεις να παραλάβουν τα προϊόντα, αυτά καταστρέφονται.

Η πληρωμή των αγροτών γίνεται το αργότερο σε ένα διάστημα δύο εβδομάδων από την προσκόμιση της παραγωγής τους στο δημοπρατήριο. Η τιμή πληρωμής του παραγωγού είναι ο μέσος όρος της τιμής που επιτυγχάνει το κάθε είδος κατά ποικιλία και ποιότητα στο διάστημα μιας εβδομάδας δημοπράτησης.

Τα έσοδα της συγκεκριμένης οργάνωσης προέρχονται από δύο πηγές. Η μία είναι η προμήθεια που παίρνει ο συνεταιρισμός από τις πωλήσεις των προϊόντων και η οποία φτάνει το 2-2,5% για όλες τις υπηρεσίες που παρέχει από τη δήλωση καλλιέργειας, την παρακολούθηση, τον έλεγχο, την εκφόρτωση, την δημοπράτηση, την τιμολόγηση και την φόρτωση. Η άλλη πηγή είναι η παραχώρηση αποθηκευτικών χώρων και μέσων συσκευασίας οπότε τα έσοδα καλύπτουν κυρίως τους μισθούς των 225 εργαζομένων του συνεταιρισμού και χρησιμοποιούνται για τις μελλοντικές επενδύσεις του.

Κεφάλαιο 4^ο Εμπειρική διερεύνηση

4.1 Στόχος και μεθοδολογία έρευνας

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας απαιτούν τη διερεύνηση, σε ποσοτική και ποιοτική βάση παραμέτρων, που αφορούν τα αγροτικά προϊόντα και τον τρόπο διάθεσης τους. Ειδικότερα πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τη χρήση ανώνυμων δομημένων ερωτηματολογίων σε δείγμα 123 υπαλλήλων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, super markets, μανάβικα και χονδρέμπορους για τη συλλογή πρωτογενών στοιχείων.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν συνολικά από 32 ερωτήσεις. Από αυτές οι επτά αφορούσαν τα στοιχεία της εταιρίας, αλλά για λόγους ασφάλειας δεν συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυσή μας. Οι επόμενες 5 αφορούσαν τα στοιχεία του ερωτώμενου όπως θέση υπευθυνότητας, έτη συνεργασίας, ηλικία και φύλο και εποχικότητα λειτουργίας. Οι επόμενες τρεις ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου και αφορούσαν τα αγροτικά προϊόντα (συχνότητα αγοράς, τοποθεσία προμήθειας, και προέλευση αγροτικών προϊόντων). Στη συνέχεια ακολουθούν 12 ερωτήσεις επίσης κλειστού τύπου αναφορικά με την εποχικότητα των αγροτικών προϊόντων και την ικανοποίηση από αυτά. Τέλος ακολουθούν 5 ερωτήσεις ανοικτού τύπου.

Η έρευνα διεξήχθη στο διάστημα από 1/8/2012 έως 10/8/2012. Επιλέχθηκε η συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους ερευνώμενους ως τρόπος συλλογής των στοιχείων γιατί περιορίζεται το κόστος της έρευνας, ενώ παράλληλα περιορίζεται ο ρόλος του ερευνητή και αποφεύγονται, σε ένα βαθμό, τα μεροληπτικά λάθη που είναι δυνατόν να προκύψουν από αδυναμίες της επικοινωνίας μεταξύ ερευνώμενου και ερευνητή. Επίσης το ερωτηματολόγιο προσαρμόστηκε στις ακριβείς ανάγκες της παρούσας έρευνας, και έδωσε εκτενείς πληροφορίες άμεσα.

Ένας άλλος βασικός λόγος που επιλέχθηκε η χρήση ερωτηματολογίου για την παρούσα μελέτη αντί προσωπικής συνέντευξης, είναι γιατί το δείγμα των εργαζόμενων που επιλέχθηκε είναι αρκετά μεγάλο και από διαφορετικές εταιρείες και θα ήταν αρκετά χρονοβόρο ο ερευνητής να κάνει προσωπική συνέντευξη σε όλους αυτούς τους εργαζόμενους εφόσον η διεξαγωγή της έρευνας θα έπρεπε να ολοκληρωθεί σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Οι παρακάτω ενέργειες ακολουθήθηκαν για την διεξαγωγή της πρωτογενούς έρευνας:

- Καθορισμός μεγέθους και χαρακτηριστικά δείγματος.
- Προσδιορισμός θεματικής ερωτηματολογίου με βάση τις ανάγκες – στόχους της μελέτης.
- Έγινε επεξεργασία των ερωτηματολογίων με το στατιστικό πακέτο SSPS, ανάλυση, ταξινόμηση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων.
- Ακολουθήθηκε αποτύπωση των συμπερασμάτων της έρευνας

4.2 Δείγμα

Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε σε 123 υπαλλήλους ξενοδοχειακών και άλλων επιχειρήσεων όπως ήδη αναφέρθηκε. Το ερωτηματολόγιο όπως αναφέρεται και παραπάνω μοιράστηκε στο σύνολο των ατόμων των παραπάνω εταιρειών και συγκεκριμένα σε 180 άτομα. Από αυτά επέστρεψαν συμπληρωμένα 123 ερωτηματολόγια τα οποία και χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση που θα ακολουθήσει. Συνεπώς τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν σε ποσοστό 68,33%.

Λίγο πριν την τελική χορήγησή του, στα πλαίσια της πιλοτικής έρευνας, χορηγήθηκε σε ένα δείγμα δέκα (10) ατόμων προκειμένου να διαπιστωθεί, μεταξύ άλλων, από τον ερευνητή κατά πόσο οι ερωτήσεις ήταν σαφείς.

Σημαντικό κίνητρο για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου αποτέλεσε και το γεγονός της ανωνυμίας των ερωτηματολογίων που διασφάλιζε την όσο το δυνατόν αντιπροσωπευτικότερη και ειλικρινέστερη συμπλήρωσή τους από τον κάθε συμμετέχοντα καθώς, ο φόβος ότι οι απαντήσεις που θα έδιναν στα ερωτηματολόγια θα γίνονταν γνωστές, θα μπορούσε να επηρεάσει τόσο την εγκυρότητα όσο και την αξιοπιστία τους.

Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν πως η συμμετοχή τους στη διαδικασία και οι απαντήσεις τους δε θα αποτελέσουν μέτρο αξιολόγησης με κανένα τρόπο και ότι, αντίθετα, θα αποτελέσουν εργαλείο συγκέντρωσης πληροφοριών για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Ο χειρισμός των υποκειμένων υπήρξε σύμφωνος με τα κριτήρια της ερευνητικής δεοντολογίας.

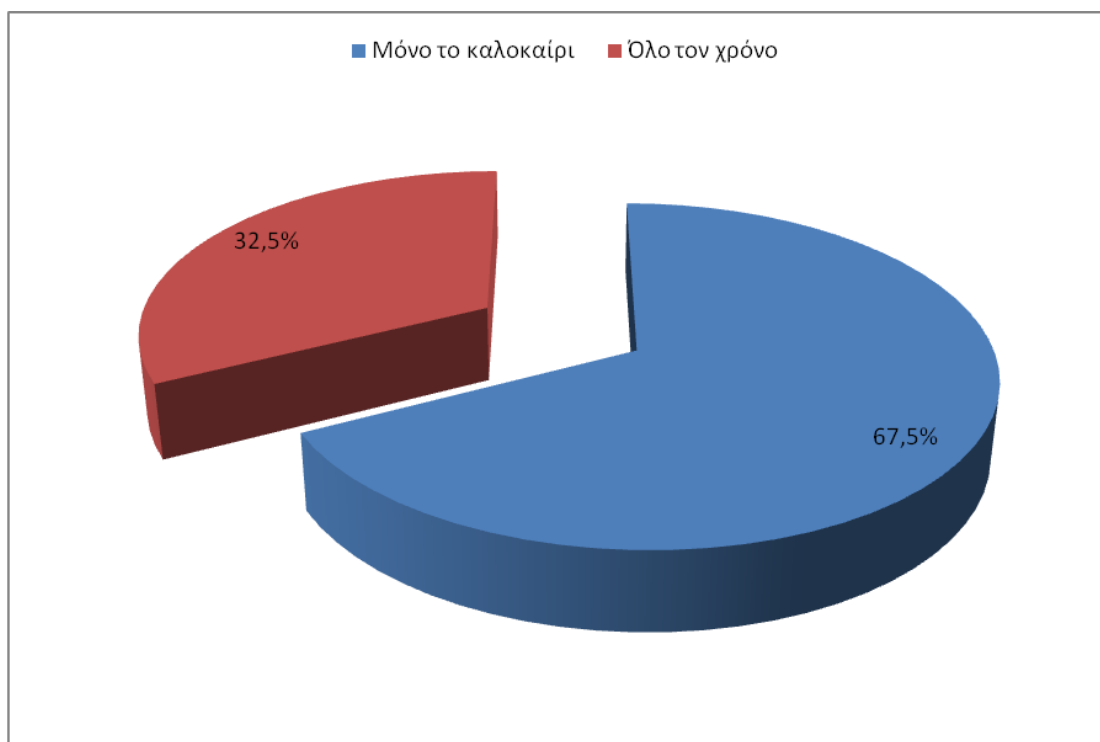
4.3 Στατιστική Ανάλυση

Για την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν από το ερωτηματολόγιο θα χρησιμοποιηθεί αρχικά περιγραφική στατιστική (συχνότητες, ποσοστά, μέσες τιμές & τυπικές αποκλίσεις) για να παρουσιαστούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων. Επιπλέον χρησιμοποιήθηκαν τρία διαφορετικά τεστ για τον έλεγχο των υποθέσεων, το μη παραμετρικό τεστ Kruskal wallis (ο έλεγχος κανονικότητας ελέγχθηκε με το Shapiro Wilk τεστ), ο δείκτης Spearman's rho (ο έλεγχος κανονικότητας ελέγχθηκε με το Shapiro Wilk τεστ) και ο έλεγχος Chi Square. Ο πρώτος έλεγχος χρησιμοποιήθηκε μεταξύ κατηγορικής και ποσοτικής μεταβλητής, ο δεύτερος μεταξύ ποσοτικών και ο τρίτος μεταξύ κατηγορικών.

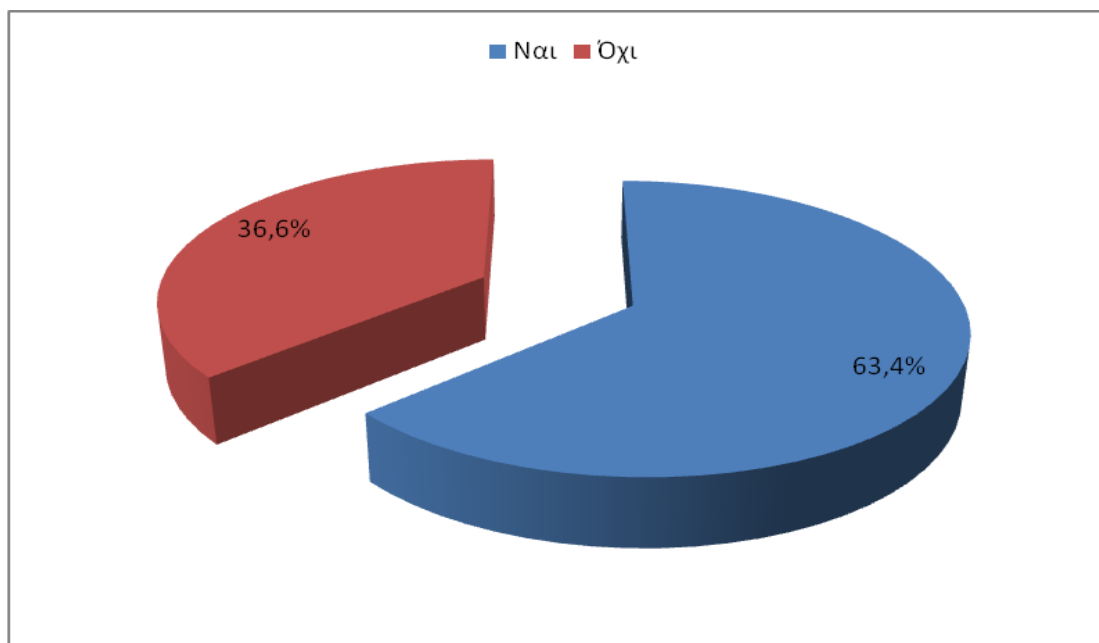
4.4 Αποτελέσματα Εμπειρικής διερεύνησης

ΓΕΝΙΚΑ – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

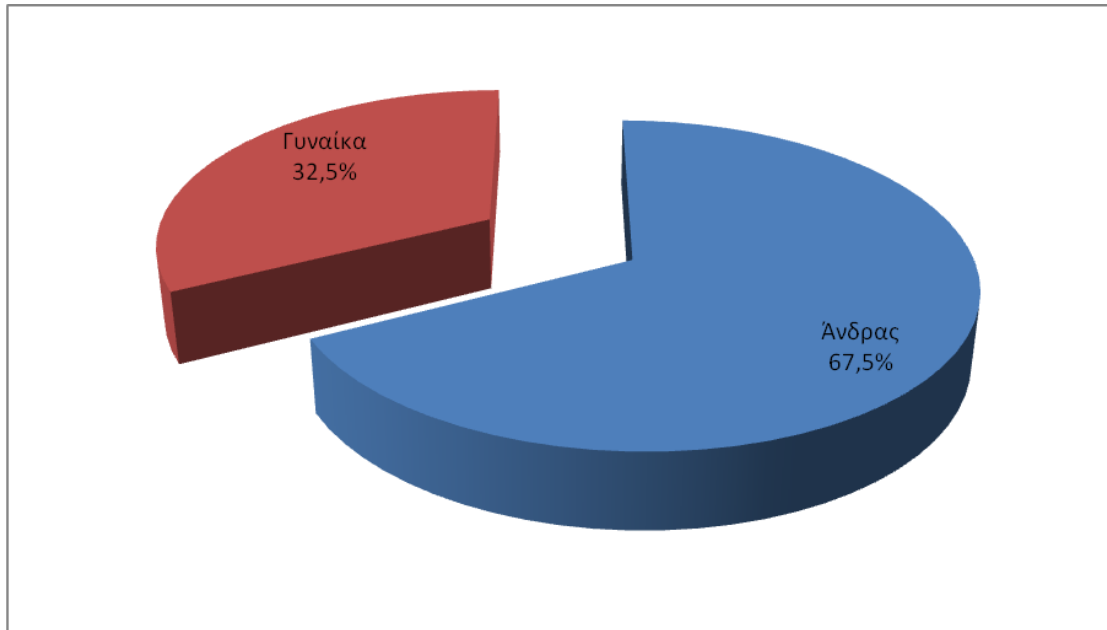
Διάγραμμα 1: Εποχικότητα Λειτουργίας

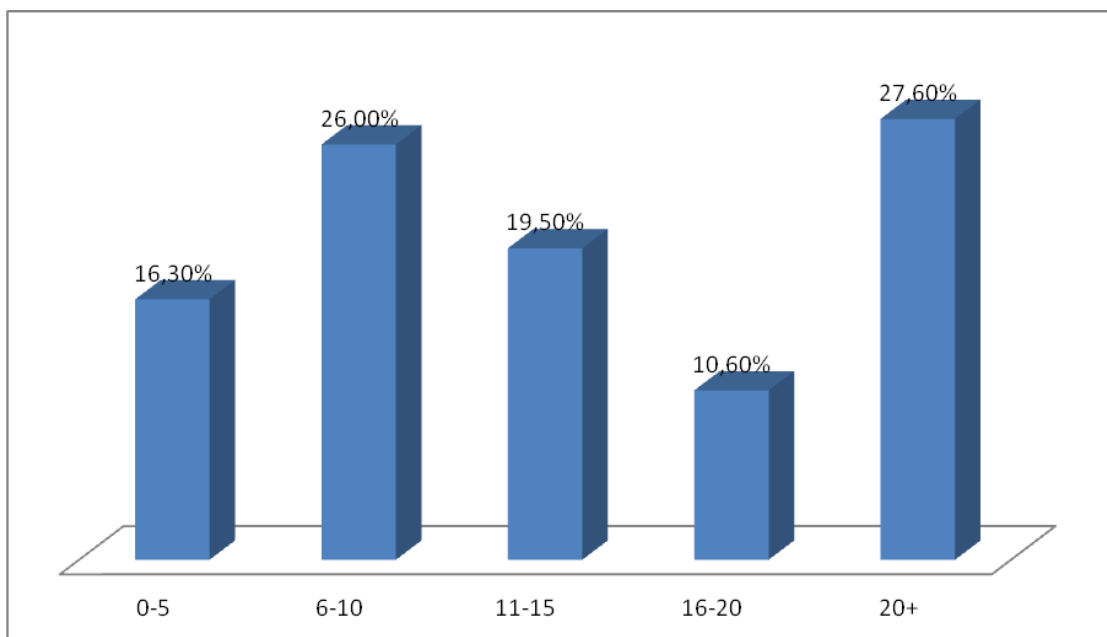
Διάγραμμα 2: Θέση υπευθυνότητας

Διάγραμμα 3: Φύλο

Διάγραμμα 4: Προϋπηρεσία στην εταιρεία

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαγράμματα το 67,5% των επιχειρήσεων λειτουργεί μόνο το καλοκαίρι και το 32,5% όλο το έτος. Ακόμα το 63,4% των ερωτώμενων κατέχει θέση ευθύνης στην εταιρεία που εργάζεται ενώ το 36,6% όχι. Επιπλέον το 27,6% των ερωτώμενων συνεργάζεται με την εταιρεία πάνω από 20 έτη, το 19,5% από 11-15 έτη, το 26% από 6-10 έτη, το 16,3% λιγότερο από 5 έτη και το 10,6% από 16-20 έτη. Τέλος για το φύλο των ερωτώμενων παρατηρούμε ότι η αναλογία ανδρών και γυναικών είναι 67,5% και 32,5% αντίστοιχα.

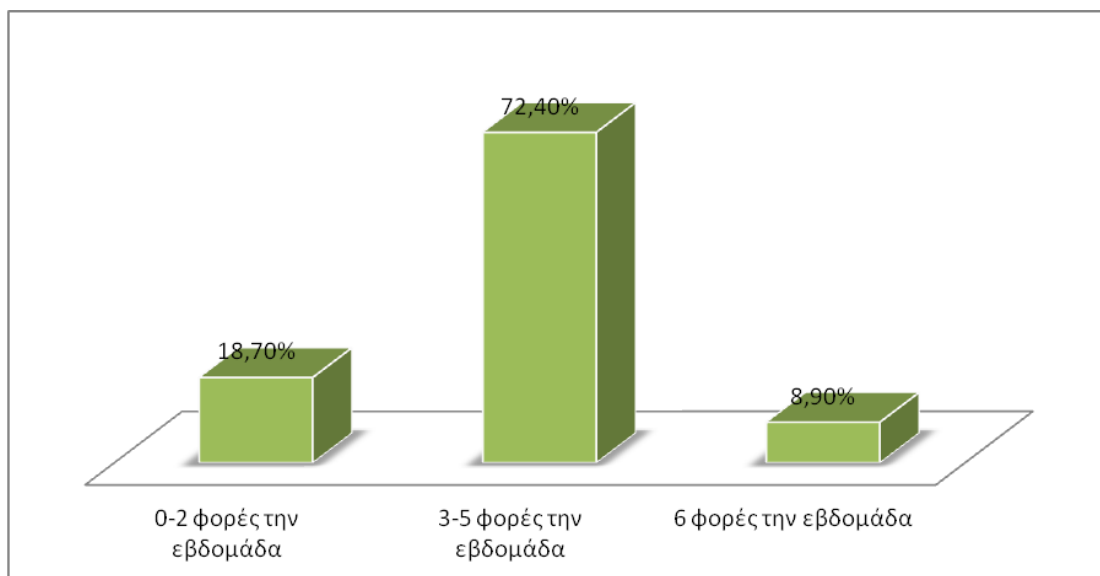
Πίνακας 1: Ηλικία

N	Ελάχιστη	Μέγιστη	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
123	28,00	60,00	45,7398	10,31141

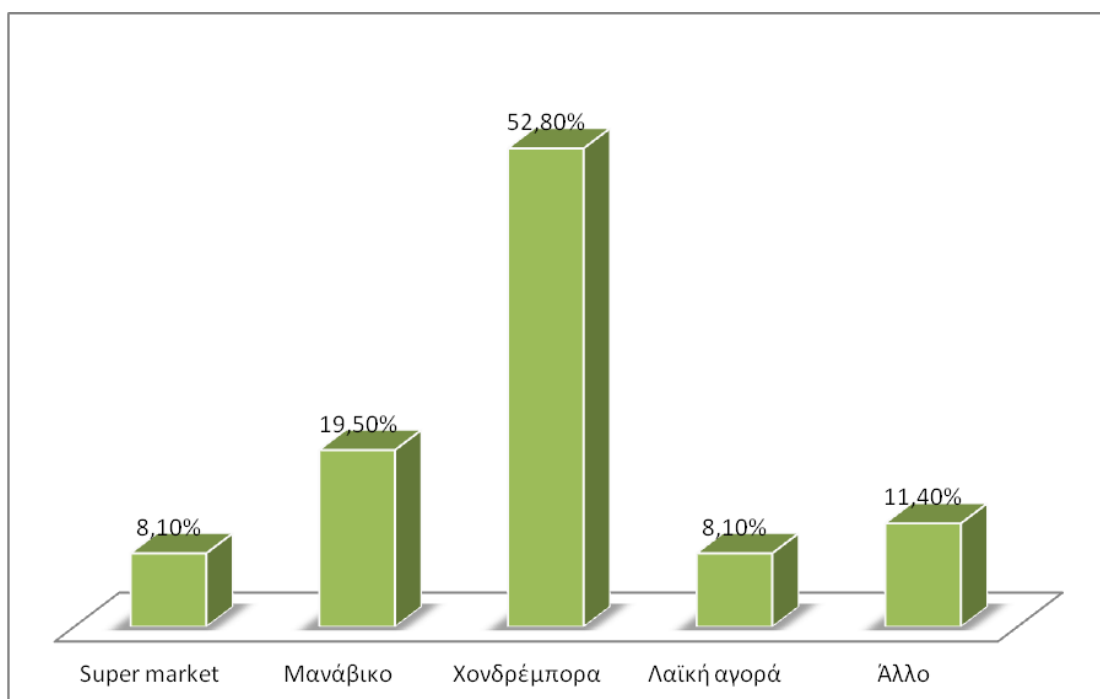
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα η μέση ηλικία των ερωτώμενων είναι τα 45,73 έτη με τυπική απόκλιση ίση με 10,31 έτη. Ακόμα ο μικρότερος σε ηλικία ερωτώμενος είναι 28 ετών και ο μεγαλύτερος 60 ετών.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Διάγραμμα 5: Συχνότητα αγορών αγροτικών προϊόντων

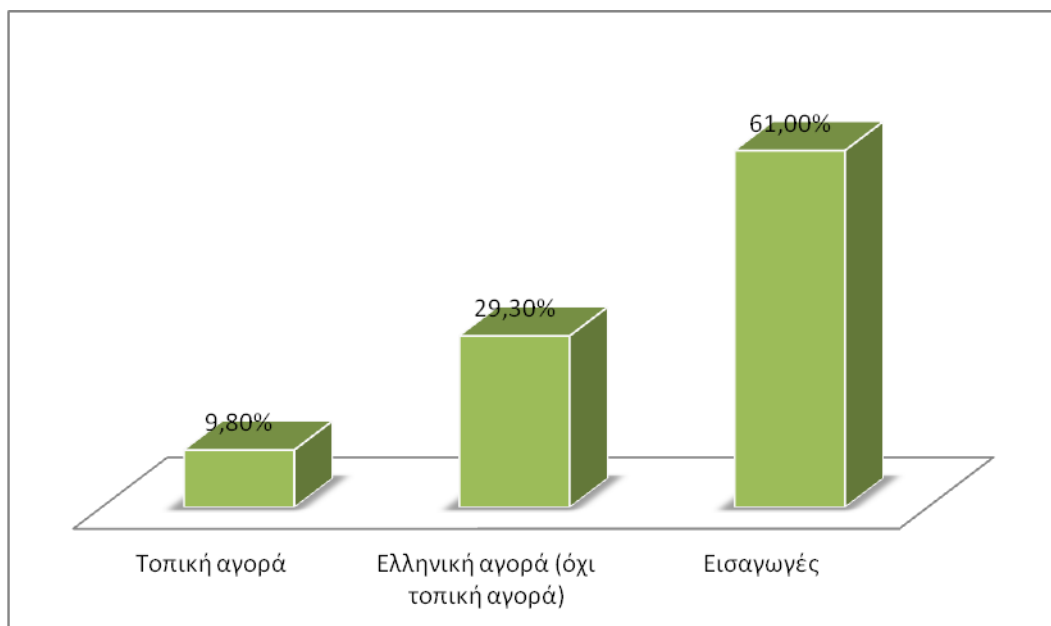

Διάγραμμα 5: Προμήθεια ΑΠ%

Διάγραμμα 6: Προέλευση αγροτικών προϊόντων

Παρατηρούμε από τα διαγράμματα 4-6 το 72,4% των ερωτώμενων να δηλώνει ότι η συχνότητα αγοράς αγροτικών προϊόντων είναι 3-5 φορές την εβδομάδα, το 18,7% λιγότερο από 2 φορές και το 8,9% 6 φορές την εβδομάδα. Ακόμα το 52,8% δηλώνει ότι η προμήθεια τους γίνεται από χονδρέμπορο, το 19,5% από μανάβικο, το 8,1% από την λαϊκή αγορά, ένα ακόμα 8,1% από το super market και το 11,4% από διαφορετική πηγή. Επίσης το 61% των ερωτώμενων δηλώνει ότι τα αγροτικά προϊόντα προέρχονται από εισαγωγές, το 29,3% από την Ελληνική αγορά και το 9,8% από την τοπική αγορά.

Πίνακας 2: Εποχικότητα-Ικανοποίηση

	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με τη τιμή	1,0000	1,43721
Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ποιότητα	1,7073	1,26576
Βαθμός ευκολίας επικοινωνίας – πρόσβασης στην αγορά	2,8780	1,46872
Βαθμός δυσκολίας κατά τη θερινή περίοδο, διαθεσιμότητας αγροτικών προϊόντων	1,9919	1,18388
Πόσο σημαντική είναι για εσάς η πιστοποιημένη ποιότητα (βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, βαθμίδες ποιότητας κτλ) των Αγροτικών Προϊόντων;	2,9919	1,11984

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε (η μέση τιμή της πενταβάθμιας κλίμακας Likert (0=διαφωνώ πολύ, 4=συμφωνώ πολύ) είναι ίση με 2) ότι είναι πολύ λίγο ικανοποιημένοι σε σχέση με την τιμή (1,00) . Φαίνεται να είναι λίγο ικανοποιημένοι με την ποιότητα (1,70) και με την διαθεσιμότητα των αγροτικών προϊόντων κατά τη θερινή περίοδο (1,99). Ακόμα παρατηρούμε ότι είναι μέτρια ικανοποιημένοι με την επικοινωνία –πρόσβαση στην αγορά (2,87) και με την σημασία της πιστοποίησης των αγροτικών προϊόντων (2,99).

Πίνακας 3: Γνωρίζετε τι είναι τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	36	29,3	29,3	29,3
Όχι	87	70,7	70,7	70,7
Σύνολο	123	100,0	100,0	100,0

Παρατηρούμε ότι το 29,3% των ερωτώμενων γνωρίζει τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων ενώ το 70,7% δεν γνωρίζει.

Πίνακας 4: Οφέλη από τα Δημοπρατήρια

	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Μείωση τιμών Αγροτικών Προϊόντων	2,8889	1,00791
Αύξηση διαθέσιμης ποσότητας Αγροτικών Προϊόντων	3,3333	1,17108
Μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία Αγροτικών Προϊόντων	3,8889	,74748
Επιλογές προδιαγραφών ποιότητας	3,7778	,42164
Αύξηση εσόδων για τους αγρότες	3,6111	,68776
Εν κατακλείδι, πόσο σημαντικό θεωρείται ένα Δημοπρατήριο για το νησί, εφόσον υιοθετεί πρακτικές για χρήση από πελάτες απ' όλο τον κόσμο;	3,5556	,77254

Για το 29,3% των ερωτώμενων που γνωρίζει τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων θεωρεί ότι τα οφέλη, οι προοπτικές για το δημοπρατήριο τιμών θα κυμανθούν σε αρκετά καλά επίπεδα από την μείωση τιμών των αγροτικών προϊόντων και την αύξηση της διαθέσιμης ποσότητας των αγροτικών προϊόντων. Ακόμα θεωρεί ότι τα οφέλη, οι προοπτικές για το δημοπρατήριο τιμών θα κυμανθούν σε πολύ καλά επίπεδα από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων, τις επιλογές προδιαγραφών ποιότητας, την αύξηση των εσόδων για τους αγρότες και γενικά για το ίδιο το νησί.

Σύγκριση του επιπέδου ικανοποίησης σε σχέση με την προέλευση των αγροτικών προϊόντων

Στη παρούσα ενότητα αυτή εξετάζουμε κατά πόσο το επίπεδο ικανοποίησης επηρεάζεται ή όχι από την προέλευση των αγροτικών προϊόντων. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούμε τον μη παραμετρικό έλεγχο Kruskal Wallis.

Πίνακας 5: Περιγραφικά στοιχεία σε σχέση την πηγή προμήθειας τους

		N	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με τη τιμή	Super market	10	,9000	1,91195
	Μανάβικο	24	,3750	,64690
	Χονδρεμπόριο	65	1,2462	1,48987
	Λαϊκή αγορά	10	1,2000	1,98886
	Άλλο	14	1,2143	2,00686
	Total	123	1,0407	1,53323
Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ποιότητα	Super market	10	2,0000	1,49071
	Μανάβικο	24	1,4583	,58823
	Χονδρεμπόριο	65	1,8000	1,40535
	Λαϊκή αγορά	10	1,6000	1,77639
	Άλλο	14	1,9286	1,68543
	Total	123	1,7480	1,35255
Βαθμός ευκολίας επικοινωνίας πρόσβασης αγοράς στην αγορά	Super market	10	3,2000	1,68655
	– Μανάβικο	24	2,7500	1,51083
	Χονδρεμπόριο	65	2,7385	1,53375
	Λαϊκή αγορά	10	3,9000	1,52388
	Άλλο	14	3,5714	1,50457
	Total	123	2,9675	1,56255
Βαθμός δυσκολίας κατά τη θερινή περίοδο, διαθεσιμότητας	Super market	10	2,6000	1,07497
	Μανάβικο	24	1,8333	,48154
	Χονδρεμπόριο	65	1,9385	1,36790
	Λαϊκή αγορά	10	2,0000	1,69967

αγροτικών προϊόντων	Άλλο	14	2,4286	1,45255
	Total	123	2,0325	1,26708
Πόσο σημαντική είναι για εσάς η πιστοποιημένη ποιότητα (βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, βαθμίδες ποιότητας κ.τ.λ.) των Αγροτικών Προϊόντων	Super market	10	3,9000	1,37032
	Μανάβικο	24	3,0833	1,55806
	Χονδρεμπόριο	65	3,0154	1,36350
	Λαϊκή αγορά	10	4,3000	,82327
	Άλλο	14	3,7143	1,54066
	Total	123	3,2846	1,43447

Πίνακας 6: Έλεγχος Kruskal Wallis

	Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με τη τιμή	Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ποιότητα	Βαθμός ευκολίας επικοινωνίας στην αγορά	Βαθμός δυσκολίας κατά τη θερινή περίοδο, διαθεσιμότητας αγροτικών προϊόντων	Πόσο σημαντική είναι για εσάς η πιστοποιημένη ποιότητα (βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, βαθμίδες ποιότητας κτλ) των Αγροτικών Προϊόντων;
Chi-Square	,040	,525	1,536	,146	,423
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,980	,769	,464	,930	,809

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Τα αγροτικά προϊόντα προέρχονται από

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η προέλευση των αγροτικών προϊόντων δεν επηρεάζει τον βαθμό ικανοποίησης σε σχέση με την τιμή, την ποιότητα, τον βαθμό πρόσβασης στην αγορά, τον βαθμό δυσκολίας κατά την θερινή περίοδο και το επίπεδο σημαντικότητας ως προς την πιστοποίηση.

Σχέση Συχνότητας αγοράς Αγροτικών προϊόντων και της γνώσης για το τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων

Στην παρούσα ενότητα ερευνούμε την ύπαρξη ή όχι σχέσης μεταξύ της συχνότητας αγοράς αγροτικών προϊόντων και της γνώσης για το τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούμε τον στατιστικό έλεγχο χ^2 .

Πίνακας 7: Συχνότητα αγοράς ΑΠ & Γνώσης των Δημοπρατηρίων

Συχνότητα αγοράς Αγροτικών Προϊόντων(ΑΠ)*:		Γνωρίζετε τι είναι τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων;		Σύνολο
		Ναι	Όχι	
0-2 φορές την εβδομάδα	N	0	23	23
	%	,0%	100,0%	100,0%
3-5 φορές την εβδομάδα	N	30	59	89
	%	33,7%	66,3%	100,0%
6 φορές την εβδομάδα	N	6	5	11
	%	54,5%	45,5%	100,0%
Σύνολο	N	36	87	123
	%	29,3%	70,7%	100,0%

Παρατηρούμε ότι το 33,7% και το 54,5% των ερωτώμενων που αγοράζουν αγροτικά προϊόντα από 3-5 και 6 φορές την εβδομάδα αντίστοιχα γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων έναντι του 0% όσων αγοράζουν από 0-2 φορές την εβδομάδα.

Πίνακας 8: Έλεγχος χ^2

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,760 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	19,802	2	,000
Linear-by-Linear Association	13,205	1	,000
N of Valid Cases	123		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,22.

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της συχνότητας αγοράς ΑΠ και της γνώσης για την ύπαρξη δημοπρατηρίων,

Πίνακας 9: Συσχέτισης της Εποχικότητας-Ικανοποίησης με τις Προοπτικές για τα οφέλη του δημοπρατηρίου αγροτικών προϊόντων

Spearman's rho	Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με τη τιμή	Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ποιότητα	Βαθμός ευκολίας επικοινωνίας – πρόσβασης στην αγορά	Βαθμός δυσκολίας κατά τη θερινή περίοδο, διαθεσιμότητας αγροτικών προϊόντων	Πόσο σημαντική είναι για εσάς η πιστοποιημένη ποιότητα (βιολογικά, ολοκληρωμένη διαχείρισης, βαθμίδες ποιότητας κτλ) των Αγροτικών Προϊόντων;
Μείωση τιμών Αγροτικών Προϊόντων	,036	-,153	,146	-,140	,053
Αύξηση διαθέσιμης ποσότητας Αγροτικών Προϊόντων	,048	,006	,141	-,092	-,052
Μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία Αγροτικών Προϊόντων	,144	,277	,360*	,125	,062
Επιλογές προδιαγραφών ποιότητας	-,014	,070	-,092	,128	,056
Αύξηση εσόδων για τους αγρότες	-,280	-,058	-,150	-,013	,041
Εν κατακλείδι, πόσο σημαντικό θεωρείται ένα Δημοπρατήριο για το νησί, εφόσον υιοθετεί πρακτικές για χρήση από πελάτες απ' όλο τον κόσμο;	-,094	-,134	,071	-,202	-,121

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση χαμηλής έντασης μεταξύ της ικανοποίησης από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων με τον βαθμό ευκολίας επικοινωνίας-πρόσβασης στην αγορά ($\rho=0.360$, $p<0.05$).

4.4 Αποτελέσματα έρευνας

Σύμφωνα με την έρευνα το 67,5% των επιχειρήσεων λειτουργεί μόνο το καλοκαίρι και το 32,5% όλο το έτος. Ακόμα το 63,4% των ερωτώμενων κατέχει θέση ευθύνης στην εταιρεία που εργάζεται ενώ το 36,6% όχι. Επιπλέον το 27,6% των ερωτώμενων συνεργάζεται με την εταιρεία πάνω από 20 έτη, το 19,5% από 11-15 έτη, το 26% από 6-10 έτη, το 16,3% λιγότερο από 5 έτη και το 10,6% από 16-20 έτη. Τέλος για το φύλο των ερωτώμενων παρατηρούμε ότι η αναλογία ανδρών και γυναικών είναι 67,5% και 32,5% αντίστοιχα. Η μέση ηλικία των ερωτώμενων είναι τα 45,73 έτη με τυπική απόκλιση ίση με 10,31 έτη. Ακόμα ο μικρότερος σε ηλικία ερωτώμενος είναι 28 ετών και ο μεγαλύτερος 60 ετών.

Παρατηρούμε το 72,4% των ερωτώμενων να δηλώνει ότι η συχνότητα αγοράς αγροτικών προϊόντων είναι 3-5 φορές την εβδομάδα, το 18,7% λιγότερο από 2 φορές και το 8,9% 6 φορές την εβδομάδα. Ακόμα το 52,8% δηλώνει ότι η προμήθεια τους γίνεται από χονδρέμπορο, το 19,5% από μανάβικο, το 8,1% από την λαϊκή αγορά, ένα ακόμα 8,1% από το super market και το 11,4% από διαφορετική πηγή. Επίσης το 61% των ερωτώμενων δηλώνει ότι τα αγροτικά προϊόντα προέρχονται από εισαγωγές, το 29,3% από την Ελληνική αγορά και το 9,8% από την τοπική αγορά.

Επίσης είναι πολύ λίγο ικανοποιημένοι σε σχέση με την τιμή (1,00). Φαίνεται να είναι λίγο ικανοποιημένοι με την ποιότητα (1,70) και με την διαθεσιμότητα των αγροτικών προϊόντων κατά τη θερινή περίοδο (1,99). Ακόμα παρατηρούμε ότι είναι μέτρια ικανοποιημένοι με την επικοινωνία –πρόσβαση στην αγορά (2,87) και με την σημασία της πιστοποίησης των αγροτικών προϊόντων (2,99). Επιπλέον πρέπει να τονίσουμε ότι η προέλευση των αγροτικών προϊόντων δεν επηρεάζει τον βαθμό ικανοποίησης των ερωτώμενων σε σχέση με την τιμή, την ποιότητα, τον βαθμό πρόσβασης στην αγορά, τον βαθμό δυσκολίας κατά την θερινή περίοδο και το επίπεδο σημαντικότητας ως προς την πιστοποίηση.

Παρατηρείτε ότι το 29,3% των ερωτώμενων γνωρίζει τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων ενώ το 70,7% δεν γνωρίζει. Για το 29,3% των ερωτώμενων που γνωρίζει τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων θεωρεί ότι τα οφέλη, οι προοπτικές για το δημοπρατήριο τιμών θα κυμανθούν σε αρκετά καλά επίπεδα από την μείωση τιμών των αγροτικών προϊόντων και την αύξηση της διαθέσιμης ποσότητας των αγροτικών προϊόντων. Ακόμα θεωρεί ότι τα οφέλη, οι

προοπτικές θα ναι θετικά από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων, τις επιλογές προδιαγραφών ποιότητας, την αύξηση των εσόδων για τους αγρότες και γενικά για το ίδιο το νησί.

Τέλος από τον έλεγχο υποθέσεων βρήκαμε ότι το 33,7% και το 54,5% των ερωτώμενων που αγοράζουν αγροτικά προϊόντα από 3-5 και 6 φορές την εβδομάδα αντίστοιχα γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων έναντι του 0% όσων αγοράζουν από 0-2 φορές την εβδομάδα. Η διαφορά αυτή να είναι στατιστικά σημαντική.

Ακόμα βρέθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση χαμηλής έντασης μεταξύ της ικανοποίησης από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων με τον βαθμό ευκολίας επικοινωνίας-πρόσβασης στην αγορά. Αυτό σημαίνει ότι όταν αυξάνεται η ικανοποίηση των υπαλλήλων από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων τότε βελτιώνεται η προοπτική επικοινωνίας-πρόσβασης στην αγορά.

Συμπεράσματα Επίλογος

Η παρούσα εργασία μελέτησε τον τρόπο λειτουργίας των δημοπρατηρίων. Συγκεκριμένα ανέλυσε τον αγροτικό τομέα, επισημαίνοντας τα οικονομικά και κοινωνικά του στοιχεία, τις επιπτώσεις του νέου ΚΑΠ, αλλά και τις εξελίξεις στον αγροδιατροφικό τομέα. Στη συνέχεια παρουσιάζει την έννοια του δημοπρατηρίου, τις μορφές του και αναλύει τα δημοπρατήρια στην Ολλανδία και Βέλγιο.

Ο αγροτικός τομέας λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, έχει ανάγκη από ένα πρόγραμμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού, που θα εξασφαλίζει ικανοποιητικό εισόδημα στους αγρότες και θα λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες για ανταγωνιστικές παραγωγές και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας οικονομίας.

Εξάλλου ο αγροτικός τομέας συνδέεται άμεσα και στηρίζει σειρά άλλων κλάδων της οικονομίας, που είτε ως πελάτες είτε ως τροφοδότες της γεωργίας, αντιπροσωπεύουν το 70% της απασχόλησης, το 73% της συνολικής προσφοράς της εθνικής οικονομίας και το 65% των αμοιβών των απασχολούμενων. Παρόλα αυτά, οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα παρουσιάζουν μια μακροχρόνια πτωτική τάση. Η μείωση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Η συμπίεση των τιμών προς ανοδική τάση στα αγροτικά προϊόντα, οδήγησε τα τελευταία χρόνια πολλούς αγροπαραγωγούς στην απευθείας διάθεση της παραγωγής τους στους καταναλωτές. Η δράση αυτή, που, είχε θεαματικά αποτελέσματα με αποτέλεσμα τη δραματική μείωση του κόστους ανά κιλό. Με αυτό το τρόπο καταπολεμάται η αισχροκέρδεια της αγοράς με αποτέλεσμα οι πολίτες να μπορούν να αγοράζουν προϊόντα σε τιμές κόστους. Έτσι, τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων δίνουν λύση σε αυτές τις κινηματικές πρωτοβουλίες. Στηρίζονται από τη νομοθεσία (Ν.4015/2011) και διατηρείται η ανωνυμία διασφαλίζοντας ανταγωνιστικές τιμές στον καταναλωτή. Παράλληλα, το ίντερνετ λειτουργεί ως μέσο στο να βρίσκουν οι καταναλωτές τη φθηνότερη τιμή από το χωράφι στο ράφι.

Η δημοπράτηση είναι μια διαδικασία αγοράς και πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών. Όσοι συμμετέχουν σε αυτό είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν κάποιο

συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για να αποκτήσουν το προϊόν ή την υπηρεσία που δημοπρατείται. Συνήθως, το προϊόν κατοχυρώνεται σε αυτόν που έχει κάνει την καλύτερη προσφορά, δηλαδή στην υψηλότερη τιμή.

Όσον αφορά τη διανομή των προϊόντων σύμφωνα με τον κανονισμό, τα προϊόντα θεωρούνται διανεμημένα όταν τοποθετηθούν στο χώρο που είναι σχεδιασμένος για τον έμπορο-αγοραστή ή όταν ο έμπορος τα έχει πάρει κατευθείαν από την εταιρία παραγωγής του πωλητή-παραγωγού. Αν ο αγοραστής λάβει περισσότερα προϊόντα από ότι αγόρασε, οφείλει να ενημερώσει την αγορά. Η μεταφορά των προϊόντων που πουλήθηκαν στον έμπορο πρέπει να γίνει την ίδια τη μέρα της πώλησης, γιατί εάν παραμείνουν τα εμπορεύματα περισσότερο από 1 μέρα στις εγκαταστάσεις της αγοράς, αυτή έχει δικαίωμα να τα επαναδημοπρατήσει με επιβάρυνση του αγοραστή.

Αν προκληθεί μια κατακόρυφη μείωση στην τιμή των προϊόντων μιας παρτίδας κατά τη δημοπρασία, λόγω βλάβης του ηλεκτρονικού συστήματος, η οργάνωση καθιστά τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν άκυρες και ξαναδημοπρατεί τη συγκεκριμένη παρτίδα, χωρίς να επιβαρύνεται ούτε ο αγοραστής ούτε ο πωλητής.

Οι αγρότες-μέλη δηλώνουν ετησίως το είδος και τις ποσότητες των προϊόντων που σκοπεύουν να παράγουν. Τις ποσότητες αυτές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στο σύνολό τους, καθώς βάσει των ως άνω δηλώσεων ο συνεταιρισμός προβαίνει στις απαιτούμενες προεργασίες για την διάθεσή τους. Αν για οποιοδήποτε λόγο κάποιος αγρότης δεν προσκομίσει την προκαθορισμένη παραγωγή, υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση στον συνεταιρισμό και ο γεωργός που είναι μέλος του συνεταιρισμού δεν επιτρέπεται να διαθέσει ούτε ένα κιλό από την παραγωγή του εκτός από τις διαδικασίες της λαχαναγοράς που είναι μέλος.

Κάθε γεωργός έχει την δυνατότητα να ενημερωθεί από το συνεταιρισμό για τις πωλήσεις των προϊόντων που έγιναν την προηγούμενη χρονιά και για τις τιμές που επικρατούν. Στατιστικά στοιχεία των συνεταιρισμών αποτυπώνουν την εικόνα για το ποια προϊόντα έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση, πληροφώντας κατά ένα μέρος τον αγρότη για το τι θα ήταν ωφέλιμο να καλλιεργήσει την κάθε χρονική στιγμή.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσης έρευνας οι περισσότεροι ερωτώμενοι αγοράζουν αγροτικά προϊόντα 3-5 φορές την εβδομάδα, από το

χονδρέμπορα. Σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την τιμή, από την ποιότητα, αλλά ούτε και από τη διαθεσιμότητα των αγροτικών προϊόντων κατά τη θερινή περίοδο.

Επίσης οι περισσότεροι δεν είναι ικανοποιημένοι με την επικοινωνία – πρόσβαση στην αγορά και με την σημασία της πιστοποίησης των αγροτικών προϊόντων. Η προέλευση των αγροτικών προϊόντων δεν επηρεάζει τον βαθμό ικανοποίησης των ερωτώμενων σε σχέση με την τιμή, την ποιότητα, τον βαθμό πρόσβασης στην αγορά, τον βαθμό δυσκολίας κατά την θερινή περίοδο και το επίπεδο σημαντικότητας ως προς την πιστοποίηση.

Πολύ λίγοι ερωτώμενοι γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων. Όσοι γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων θεωρούν ότι τα οφέλη, οι προοπτικές για το δημοπρατήριο τιμών θα κυμανθούν σε αρκετά καλά επίπεδα από την μείωση τιμών των αγροτικών προϊόντων και την αύξηση της διαθέσιμης ποσότητας των αγροτικών προϊόντων. Ακόμα θεωρούν ότι τα οφέλη, οι προοπτικές θα ναι θετικά από την μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία αγροτικών προϊόντων, τις επιλογές προδιαγραφών ποιότητας, την αύξηση των εσόδων για τους αγρότες και γενικά για το ίδιο το νησί. Τέλος όσοι αγοράζουν αγροτικά προϊόντα από 3-5 και 6 φορές την εβδομάδα γνωρίζουν τι είναι τα δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων.

Η παρούσα λοιπόν έρευνα κατέδειξε ότι λίγοι στην Ελλάδα γνωρίζουν για τη λειτουργία των δημοπρατηρίων, γεγονός που υποδηλώνει ότι πρέπει να ξεκινήσει η διαφήμιση των δημοπρατηρίων, προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα οφέλη τους.

Περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να μελετήσει τη διαφήμιση των δημοπρατηρίων στην Ελλάδα και τα μέσα διαφήμισης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, προκειμένου αυτά να γίνουν ευρύτερα γνωστά στους πολίτες.

Βιβλιογραφία

- Aghazadeh, S.-M. (2004) "Managing workforce diversity as an essential resource for improving organizational performance", *International Journal of Productivity and Performance Management*, Vol. 53 Iss: 6, pp.521 – 531
- Brunori, M. (2000). The role of cavities in protein dynamics: crystal structure of a photolytic intermediate of a mutant myoglobin. *Proc. Natl. Acad. Sci. USA*
- CIAA, (2003). The European food and drink industry and the EU common agricultural policy, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.ciaa.be/Key%20facts%20&%20fig-UK.pdf>
- Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of Rejection Sensitivity for Intimate Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327-1343
- EUROSTAT: (2010) Στατιστικά στοιχεία.
- FAO: (2011) Στατιστικά στοιχεία και μελέτες
- Hanson, J., and D. Rada, (1992), "Developing a Wholesale Marketing Strategy for Produce in the Mid-Atlantic Region", Mid-Atlantic Produce Project-MAPP, Information Series No. 209201, Dept of Agricultural and Resource Economics, University of Maryland, College Park Instruments, Paris: OECD, Directorate for Food and Agriculture
- Klemperer P. (2003). "Auctions: theory and Practice", , Princeton Paperbacks
- Marion, B.W., (1988)., *Agricultural Cooperatives and the Public Interest*, NC117 Monograph No. 4, September, 323 pp.
- Nitschke, T. and O'Keefe, M. (1997) "Managing the linkage with primary producers: experiences in the Australian grain industry", *Supply Chain Management: An International Journal*, Vol. 2 Iss: 1, pp.4 – 6
- Peeters, L. (2011). Manager external relations and sustainability Mechelen auctions
- Sustainable Agriculture Network (SAN, 1996). Ανακτημένο από: <http://www.ibiblio.org/london/agriculture/feedback/new-links/msg00155.html>
- Trienekens, J. and Beulens, A. (2001). The implications of EU food safety legislation and consumer demands on supply chain information systems, Wageningen

University, Department of Management studies, Working paper, IAMA Symposium 2001.

Tubene S., Hanson J., (2002). “The wholesale product auction:An alternative marketing strategy for small farms”, American Journal of Alternative Agriculture

USD (2004). Ανακτημένο από: www.usda.gov/

Van der Hoeven, I. (2012). Rapportage Consultant, market and Information FloraHolland

Vijay K. (2002), “Auction Theory”, Academic Press

Wilson D. T. (2000). Focalism. A Source of Durability Bias in Affective Forecasting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(5), 821-836

Βασιλακάκης (2012). Οι Νέοι Αγρότες σε Δημοπρατήριο στο Mechelse. Ανακτημένο από:<http://basilakakis.gr/2012/12/17/o%CE%B9-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CE%B9-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%83%CE%B5-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CF%83%CF%84%CE%BF-mechelse/>

Γκλαβάκης Ι., (2006). Εμπορία φρούτων και λαχανικών στο Βέλγιο, Οκτώβριος 2006

Δαγκαλίδης,(2008) "Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ" Κλαδική μελέτη, ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΜΟΝΑΔΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΩΝ

Δουκίδης, Γ. (2004). Η Συνεισφορά και ανταγωνιστικότητα του λιανεμπορίου τροφίμων, *Eltrun Working Paper Series*, WP 2004-005, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΕΛΣΤΑΤ, (2010). Συνολική παραγωγή πρωτογενούς τομέα κατά είδος παραγωγής

ΕΣΥΕ, (2012). Εξέλιξη αγροτικού εισοδήματος

ΕΣΥΕ: (2005) Απογραφές πληθυσμού, Ετήσιες αγροτικές έρευνες, Εθνικοί λογαριασμοί, κ.τ.λ.

ΙΟΒΕ: (2010) Οικονομική συγκυρία, Εκθέσεις για την Ελληνική Οικονομία.

Μάττας, Κ. (2000). Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Άλλων Διεθνών Οργανισμών.Θεσσαλονίκη

N.4015/2011

ΣΕΒΕ, (2010) Πορεία Ελληνικών εξαγωγών 2002-2006

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (2011). Σχέδιο Νόμου . Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου – Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους. Αθήνα

Υπουργείο ανάπτυξης (2007). Τεχνολογική προοπτική Διερεύνηση για τον Αγροτικό τομέα», Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας

Παραρτήματα

Ποιοτική - Ποσοτική έρευνα

ΠΜΣ ‘Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη & Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου’

Αριθμός ερωτηματολογίου:.....

Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

1) Επωνυμία επιχείρησης:

2) Έτος ίδρυσης:

3) Αντικείμενο:

4) Διεύθυνση:

5) Εποχικότητα λειτουργίας*:

Μόνο καλοκαίρι	☐
-----------------------	--------------------------

Όλο το χρόνο	☐
---------------------	--------------------------

6) Αριθμός μόνιμα απασχολουμένων:

7) Αριθμός εποχικά απασχολουμένων:

*Εάν η εργασία είναι σεζόν ή όλο το χρόνο (σημειώσατε με X)

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΟΜΕΝΟΥ

1) Θέση υπευθυνότητας :

2) Έτη συνεργασίας:

3) Ηλικία:

4) Φύλο*:

Άνδρας:

Γυναίκα:

*(σημειώσατε με X)

Γ. ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

1) Συχνότητα αγοράς Αγροτικών Προϊόντων(ΑΠ)*:

0-2 Φορές την Εβδομάδα

3-5 Φορές την Εβδομάδα

6 Φορές και Πάνω την Εβδομάδα

2) Από πού γίνεται η προμήθεια ΑΠ(εκφρασμένο σε ποσοστό %)**:

Super Market

Μανάβικο

Χονδρεμπόριο

Λαϊκή αγορά	
Άλλο (αναφέρετε)	

3) Τα αγροτικά προϊόντα προέρχονται από**:

Τοπική αγορά	
Ελληνική αγορά (όχι τοπική)	
Εισαγωγές	

*(σημειώσατε με X)

***(σημειώσατε αριθμό από 0 - 100 εκφρασμένο ως ποσοστό%)

Δ. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Καθόλου: 0

Πολύ Λίγο: 1

Μέτρια: 2

Αρκετά: 3

Πάρα πολύ: 4

- ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ - ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ**

1. Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με τη τιμή	0	1	2	3	4
2. Βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ποιότητα	0	1	2	3	4

3.	Βαθμός ευκολίας επικοινωνίας – πρόσβασης στην αγορά	0	1	2	3	4
4.	Βαθμός δυσκολίας κατά τη θερινή περίοδο, διαθεσιμότητας αγροτικών προϊόντων	0	1	2	3	4
5.	Πόσο σημαντική είναι για εσάς η πιστοποιημένη ποιότητα (βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, βαθμίδες ποιότητας κτλ) των Αγροτικών Προϊόντων;	0	1	2	3	4
6.	Γνωρίζετε τι είναι τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων; <u>(Εάν ΝΑΙ, συνεχίστε στο 6-10, Εάν ΟΧΙ σταματήστε εδώ</u>	ΝΑΙ			ΟΧΙ	

• ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΟΦΕΛΗ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

7.	Μείωση τιμών Αγροτικών Προϊόντων	0	1	2	3	4
8.	Αύξηση διαθέσιμης ποσότητας Αγροτικών Προϊόντων	0	1	2	3	4
9.	Μεγαλύτερη διαθέσιμη ποικιλία Αγροτικών Προϊόντων	0	1	2	3	4
10.	Επιλογές προδιαγραφών ποιότητας	0	1	2	3	4
11.	Αύξηση εσόδων για τους αγρότες	0	1	2	3	4
12.	Εν κατακλείδι, πόσο σημαντικό θεωρείται ένα Δημοπρατήριο για το νησί, εφόσον υιοθετεί πρακτικές για χρήση από πελάτες απ' όλο τον κόσμο;	0	1	2	3	4

Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου:

- 1) Σε ποια προϊόντα έχετε πρόβλημα σχετικά με την προμήθειά τους και θ θέλατε να κάνετε κάποια παρατήρηση?
- 2) Ποιος ασχολείται με το συγκεκριμένο τμήμα των προμηθειών αγροτικών προϊόντων/
- 3) Πιστεύετε, αναλογιζόμενος και τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης περίπτωσης μελέτης πως θα γε ανταπόκριση μια τέτοια κίνηση στα Δωδεκάνησα?
- 4) Θα συμμετείχατε στην αγορά Αγροτικών προϊόντων μέσω αυτών των στην περιοχή των Δωδεκανήσων?
- 5) Μελλοντική εκτίμηση για τα Αγροτικά Προϊόντα?

Υπογραφή ερωτώμενου.....

Υπογραφή ερευνητή.....

Ημερομηνία